Doğan Kardeş

Nisan 1962 ★ 125 Kuruş

HAYVAN DOSTLARI

Haldun Karaca

Atilla Bayındır

Esen Ceyhan

Aziz Dikdik

Gönül Güvenir

Ali Aydın

Bülent Yiğiter

Nesrin Oktay

Oktay Borman

Elefteria Askitoğlu

Hilal Bayındır

Hülya Ergezen

Zişan Kars

Zühal Bayındır

Alp Özeş

İsmail Erkmenol

Necdet Topgüner

Şevki Can

Aynur Arga

Afşin Akın

Verda Durbak

Aydın Ketenci

Saim Demirel

Doğan Kardeş
ÇOCUK DERGİSİ

Sayı : 517 Nisan 1962

Kuruluşu: 23 Nisan 1945
Fiatı: 125 kuruş

Aylık çocuk dergisi ✶ Sahibi: Kâzım Taşkent ✶ Yazı işlerini fiilen idare eden: Vedat Nedim Tör ✶ Yazı İşleri bürosu: Galata, Kuledibi, İlkbelediye Caddesi, Küçükhendek sokağı No. 27, Kat 1 ✶ Mektup adresi: Posta Kutusu: 217 - Beyoğlu ✶ Yazı işleri için telefon: 44 74 37 - 44 05 39 ✶ Abone, posta ve banka havaleleri ve her türlü siparişler, Divanyolu Klodfarer Caddesi No. 7 de Doğan Kardeş Yayınevine yapılmalıdır ✶ Yayınevi ile mektuplaşma adresi: P. K. 1146 İstanbul ✶ Yayınevi telefonu: 27 34 54 ✶ Abone şartları: 12 sayı hesabiyle yıllık 10 lira ✶ Yurt dışı iki misli ✶ Adres değişikliği için 50 kuruşluk posta pulu gönderilmelidir ✶ Gelen yazılar, resimler basılsın basılmasın sahibine geri verilmez ✶ Basıldığı yer: Tifdruk Matbaacılık Sanayii A. Ş. Basımevi

Dergimiz «Basın Ahlâk Yasası»na uymayı taahhüt etmiştir.

Doğan Kardeş Dergisi ve kitapları
YAPI ve KREDİ BANKASI
nın kültür hizmetlerinden biridir.

Doğan Kardeş 17 yaşında

Doğan Kardeş bu sayısiyle 17 yaşını doldurdu. Doğan Kardeş dergisi ve kitapları, Türk çocuklarına yararlı olmak, onların bilgilerini çoğaltmak, görgülerini arttırmak, zevklerini yükseltmek için yayınlanıyor. Doğan Kardeş dergisi ve kitapları Türk çocuklarına faydalı olduğu ölçüde, ona adını veren «Doğan» ın ruhu da sevinecektir.
Memleket çocukları için böyle faydalı ve hayırlı bir kültür hizmeti yapan Yapı ve Kredi Bankasını bu tarihî günümüzde minnetle anıyoruz.

■

23 NİSAN

23 Nisan ulusça en büyük bayramımızdır. Çünkü ulusal egemenliğimize 42 yıl önce bugün kavuşmuştuk. Artık bundan böyle ulusumuz, kendi seçtiği kimseler tarafından idare edilecek ve Büyük Millet Meclisinin üzerinde hiçbir kuvvet bulunmıyacaktır. Bu bayram aynı zamanda Çocuk Bayramı olarak da kabul edilmiştir. Çünkü ulusal egemenlik nasıl demokrasinin temeli ise, çocuk da ulusun temelidir. Bu bakımdan 23 Nisan, büyük küçük hepimizin bayramıdır.

Bu bayramı kutlarken Büyük Atamızı bir daha anıyoruz. O'nun büyük eserini korumak ve yüceltmek için hepimiz daha çalışkan, daha bilgili daha uyanık olmaya bugün bir daha andiçelim.

■

SAKIN UNUTMAYIN!

Sevgili Kardeşler, biliyorsunuz ki, 23 Nisan Çocuk Bayramında, veremli ana-babaların çocuklarını sevindirmek için her yıl hediyeler toplarız.
Verem Savaş Derneğinin Sosyal Yardım Kolu'nda çalışan şefkatli hanımlar bu hediyeleri bayramdan önce ev ev dolaşıp çocuklara dağıtırlar. Çok isterdik sizin de bu hediyeler dağıtılırken beraber olmanızı. Hediye alan çocukların sevincini bir görseniz, gözleriniz yaşarır. Yoksul kardeşlerinizi sevindirmek için acele ediniz. 21 Nisan Cumartesi akşamına kadar paketlerinizi aşağıdaki adrese ya teslim ediniz, yahut da posta ile gönderiniz.

Bayan Hemşire Nermin Kıvanç
Verem Savaş Derneği
Taksim Merkezi - İstanbul
Telefon : 49 29 73

Buz tabakaları altında dünyayı dolaşan

ATOM DENİZALTILARI

ATOM enerjisinin uygulandığı yerlerden biri de uzun mesafeler arasında büyük bir hızla giden atom denizaltılarıdır.

Bildiğimiz denizaltılar gerçekte dibe dalabilen su üstü taşıtlarıdır. Bunlar uzun bir yolu büyük bir hızla gitmek için su yüzeyine çıkmak zorundadır. Amerikan Silâhlı Kuvvetlerinin atomla işliyen denizaltıları tam anlamıyla denizaltı yolculuklarının gerçekleşebilmesine yol açmıştır.

Nautilus, kuzey kutbu yoluyla, buzlar altından, Büyük Okyanusdan, Atlas Okyanusuna geçen bu çeşit gemilerin ilkiydi. Bundan sonra Skate adlı atom denizaltısı da buzları kırıp tam kuzey kutbunda yüzeye çıktı. Atom denizaltılarının en büyüğü 7000 tonluk Triton, hep deniz altından giderek ortalama 16 deniz mili hızla dünyanın etrafını dolaşmıştır.

ATOM ENERJİSİYLE İŞLİYEN GEMİLER

İngiltere'de atom enerjisiyle işliyen yük taşımaya mahsus denizaltılar yapımına da başlanmıştır. Bunların başında Moby Dick adı verilen gemi gelmektedir. Hızı saatte 25 mili bulan ve 25000 tondan fazla yük taşıyabilecek olan bu gemi tamamlanınca gelecekteki denizaltı ticaret filolarına bir örnek teşkil edecektir.

Moby Dick İngiltere'deki çelik fırınlarına Kuzey Kanada'dan demir cevheri getirmek için plânlanmıştır.

Kuzey Kanada'daki limanlar kuzey kutup dairesi civarında olduğundan yılın 7-8 ayında tamamen buzlarla örtülüdürler. Meselâ Nisanda bile Baffin adasındaki Frobisher limanı, kalınlığı 1,5 m. yi bulan buzlarla kaplı bulunmaktadır.

DENİZ SUYUNUN DONMASI NASIL ÖNLENİR?

İngiltere'den kalkıp bütün yol boyunca su altından Kanada'nın kuzeyine varacak olan Moby Dick'in su yüzeyine çıkabilmesi için modern usuller uygulanmaktadır. Bu da belli bir alanda deniz suyunun donmasının önlenmesidir. Bu ameliye kabarcık sistemi denilen bir yolla sağlanmaktadır. Buz tutmaması istenilen alanın dibine borular döşenir. Üzerlerinde aralıklı delikler bulunan bu borulara, sıkıştırılmış hava pompalanır. Su içinde yükselen kabarcıklar beraberlerinde deniz dibinin sıcaklığı nisbeten fazla olan suyunu da buz tutmağa başlıyan yüzeye taşırlar. İsveç, Grönland ve Kanada'da yapılan denemeler bu kabarcıkların, suyun donmasını önlediğini ortaya koymuştur.

Hava şartları normal olduğunda bir atom denizaltısının hiç su yüzüne çıkmadan kalktığı limandan hayli uzakta olan varış limanına gitmesi pek öyle güç bir iş değildir. Açık denizde periskop denilen dürbünüyle sanki su yüzündeymiş gibi etrafını görebilir, yıldızlara, karadan aldığı radyo sinyallerine göre durumunu düzenler.

BUZLARIN ALTINDA

Üstü buzlarla kaplı bir denizde giderken iş değişir. Artık gemi kör bir insan gibidir. Bu durumlarda özel derinlik araçlariyle ve mıknatıslı yol gösterici kablolarla geminin rotası düzenlenecektir.

Limanda yüzeye çıkınca Moby Dick, otomatik kayışlarla yük alacak veya yükünü boşaltacaktır. Bu nakliye kayışları saatte 4000 ton boşaltma yapacak şekilde hazırlanmaktadırlar. Böylece 6-7 saatte geminin yükü indirilmiş olacaktır.

DENİZALTI TANKERLERİ

Bu çeşit gemiler yalnız demir cevherini taşımak için

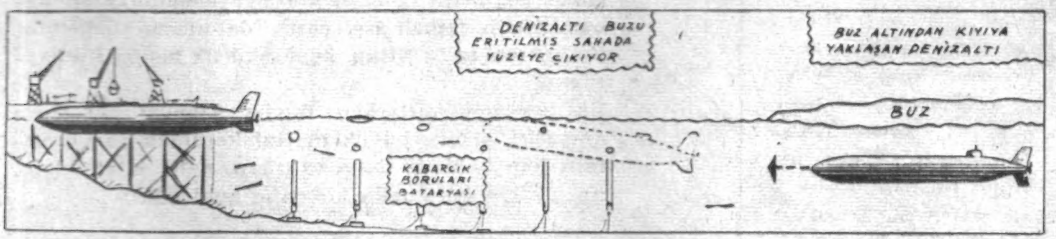

Yukarıdaki kroki Moby Dick atom denizaltısının buz altından Hudson Körfezine girişinin üç devresini göstermektedir.

hazırlanmamıştır... Meselâ Kanada, kuzey kutup dairesi civarındaki adalarda bulunan petrolden faydalanabilmek için denizaltı tankerleri yapımı fikriyle ilgilenmektedir. Bütün yıl boyunca petrol taşımını sağlamanın tek çaresi de bu türlü tankerlerdir.

Bu denizaltı ticaret filolarının su üstü gemilerine üstünlükleri sadece buzlarla kaplı denizlerde gidebilmeleri değildir. Balıkların yaptığı gibi, en tabiî şekilde iki yer arasında mümkün olan en fazla hızla gidip gelmektedirler.

Tamamen suya batmış geminin hareketi için, su üstündeki gemilere harcanan kuvvetin üçte biri yetmektedir. Bu da atom denizaltısının ekonomik üstünlüklerinden biridir.

Üstelik dalgaların ve sisin bu denizaltılara hiç bir etkisi olmıyacağı da unutulmamalıdır.

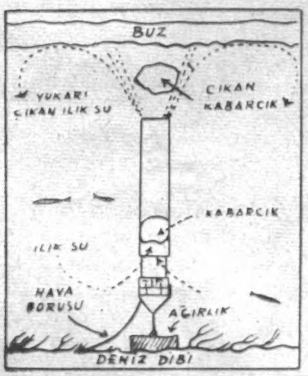

Yüzeydeki sulardan nispeten ılık olan deniz diplerindeki suyun kabarcık sistemiyle yukarı taşınması yüzeyin buz tutmasını önlemektedir.

YARDIM KAMPANYASINA SEN DE KATIL

Yoksul kardeşlerimiz için açtığımız yardım kampanyasına sen de katıl. Çok değil, az da olsa, bir tek parça da olsa yardıma koşun. İç rahatlığına ulaşmanın en kestirme yolu başkalarını sevindirmektir.

Bunları Biliyor muydunuz?

Kurutma kâğıdının hikâyesi

İngilterede, Berkeshire kâğıt fabrikasında kâğıt hamuru hazırlayan işçilerden biri nasılsa kazana gereken miktarda tutkal katmayı unutmuş. Fabrika Müdürü dikkatsiz işçiyi işinden çıkarmış, bozuk sayılan hamurun dışarı atılmasını emretmiş. O gün hava yağmurluymuş; kazanı boşaltanlar bozuk kâğıdın suyu çektiğini şaşkınlıkla görmüş, fabrikaya haber vermişler.

İşte kurutma kâğıdı bu tertip üzerine yapılmağa başlamış.

Uçan Sincap nasıl bir hayvandır?

Bu garip yaratıklar en çok Malaya ve Hindistan'da yaşarlar. Amerika, Sibirya ve Doğu Avrupada da bir iki çeşidine raslanır.

Bunlar tüylü kuyrukları, büyüklükleri ve vücut yapıları bakımından bildiğimiz sincaplara benzerlerse de gövdelerinin iki yanıyla başları arasında bir deri gerilmiştir. Bu deri kanat yerine geçerek hayvanın ağaçtan ağaca uçarak gitmesini sağlar.

Meyvalar, fındık, ceviz, palamut gibi kabuklu yiyecekler, böcekler ve kurtçukları yiyerek beslenirler.

Uçan sincaplar ekseriya nisanda yavrularlar. Bir seferinde dört yavrusu olan ana sincap yiyecek aramağa çıktığında onları da beraberinde taşır. Yavrular büyüdükçe kendi başlarına uçacak duruma gelirler ve ağaçtan ağaca geçerek çok dikkati çeken bir oyun da oynarlar.

Yavrular önce bir ağacın tepesinden diğer bir ağacın dibine uçarlar. Sonra buradan tekrar birinci ağacın tepesine geçip oradan da ikincinin dibine inerler.

Elmas niçin parlar?

Elmas billûrlaşmış saf karbondur. Parlamasının başlıca sebebi üstüne düşen ışınları çok fazla kırmasıdır. Üstüne düşen ışık, bu saydan cismin içinden geçip gideceğine kuvvetli bir kırılma sonunda dışarı çıkamıyarak tam yansımaya uğrar ve bu yüzden de cisim etrafına parıltılar saçıyormuş gibi görünür.

Bu, elmasın niçin parladığını anlamamıza yararsa da onun etrafına niçin gök kuşağı renklerinde ışıklar saçtığını açıklamaz. Bu da elması yontanın ustalığına dayanır. Elmas yontan, elması yontmaya başlamadan önce iyice inceler. Sonra üstünde pek çok köşeleri bulunan yüzler meydana getirir. Köşelerden giren ışık tam yansımalı prizmadan geçiyormuş gibi çeşitli renklere ayrılır. Bu yüzden de beyaz ışık kırmızı, turuncu, sarı, mavi, lâcivert ve mor gibi gök kuşağında gördüğümüz çeşitli renkleri verir.

Bir Çin Hikâyesi

Evvel zaman içinde Çinde Wang-li adlı çok akıllı bir genç vardı. İhtiyar annesiyle birlikte Yediyıldız Dağının eteğindeki minik çiftlikte otururdu. Küçüklüğünde her türlü sihir ve büyüyü öğrenmek için dağın tepesindeki Rüzgâr mağarasında yaşıyan ünlü bir bilginden ders almıştı. Birkaç yıl gidip geldikten sonra bir gün artık o yalçın dağa tırmanmaktan usandığını söyledi. Annesi çok üzülmüştü. Çocuğu fikrinden caydırmağa uğraşıyordu. «Sen okuyup adam olasın diye gece gündüz demeden çalıştım. Biraz daha gayret etsen birkaç yıl sonra kurda kuşa söz geçirebilecek, yaprakları paraya çevirebilecek, istediğin her şeye hemen sahip olacaktın. Nankör çocuk! Böyle fırsatlar tepilir mi hiç? Haydi inatçılığı bırak yine ihtiyar bilginin mağarasına git.»

Ama Wang-Li kesin kararını vermişti. Sakin sakin, «Anneciğim ben kendime gerekli olan her şeyi öğrendim. İç rahatlığı paradan, maldan çok daha iyidir» diye cevap verdi.

Annesi bunu duyunca çok sinirlendi. Süpürgesini kaptığı gibi çocuğu dövmeğe girişti. Ama o çok saygılı bir çocuk olduğundan hiç sesini çıkarmadan annesinin öfkesinin geçmesini bekledi.

O günden sonra da artık bir daha bilginin mağarasına uğramadı ve tarlada annesine yardım etmeğe başladı. Arada sırada fırsat buldukça okunu yayını alıp Yediyıldız Dağı eteğindeki ulu ormana giderdi. Kısa bir süre içinde attığı her oku mutlaka hedefine düşüren usta bir avcı oldu.

Böylece günler birbirini kovaladı. Keskin bir kıştan sonra kurak bir ilkbahar gelmişti. Haftalar geçiyor gökten tek bir damla yağmur düşmüyordu. Tarlalardaki ekinler çok cılız kalmış, sararmağa başlamışlardı. Dut ağaçlarının yeni yeşeren yaprakları dallar üzerinde kurumağa yüz tutmuştu. Bu yüzden yumurtadan yeni çı-

★ Hediye paketini 21 Nisana kadar teslim etmeyi unutma ★

kan ipek böcekleri açlıktan ölüyorlardı. Diğer taraftan insanlar da kıtlık tehlikesiyle karşılaşmışlardı. Çünkü yer yer çatlıyan, taş gibi kesilmiş toprakta tarım yapmanın imkânı yoktu. Tapınaklarda sabahtan akşama kadar dualar ediliyor, kurbanlar kesiliyor, tanrılara türlü türlü hediyeler taşınıyordu ama gökten bir damla bile yağmur düşmüyordu.

Wang-Li bir sabah erkenden ormanda gezinirken kanat sesleri duyarak başını göğe kaldırdığında kuğuya benziyen bir sürü kuşun Gök aynası gölüne doğru süzüle süzüle indiklerini gördü... Ağaçlar arasından sessizce ilerliyerek gölün kıyısına ulaştı. Bir çalılığa gizlenip onları seyretmeğe koyuldu. Gördüğü manzara gözlerini kamaştırmıştı. Kuğu sandığı kuşlar bembeyaz kanatlı güzel kızlardı. Gölün sularına dalıp çıkarak eğleniyor, koşuyor, sıçrıyor, neşeli şarkılar söylüyorlardı.

Bir ara içlerinden en güzeli kendisini kovalıyan arkadaşlarından kaçarken Wang-Li'nin saklandığı çalılığa öylesine yaklaşmıştı ki, çocuk elini uzatıp kanadından yakalayıverdi. Öteki kızlar bağrışarak havalanırlarken Wang-Li de tutsak ettiği kanatlı güzeli yavaş yavaş çekerek karaya çıkardı.

Kız bir süre ağladıysa da ilk defa karşılaştığı insanoğlu denilen yaratığın pek korkulacak bir şey olmadığını görerek sustu. Bunun üzerine Wang-Li ona sorular sormağa başladı. Kız ona babasının bulutlar kıralı olduğunu söyledi. Sonra da gökyüzündeki saraylarının göz kamaştırıcı zenginliğini, oradaki hayatın rahatlığını uzun uzun anlattı. Eğer kendisini salıverirse onu da beraberinde götürebileceğini bildirdi.

Wang-Li kızı sessiz sessiz dinledikten sonra «Ben yoksul bir ailenin çocuğuyum. Saraylarda, zenginlikte malda mülkte gözüm yok. Seni bir şartla serbest bırakırım. Şimdi bana söz ver, evine dönünce babanın gönlünü edip ülkemize bol bol yağmur göndermesini sağlıyacaksın. Annemin Yediyıldız dağının eteğindeki tarlasını da unutmasın.»

Kız, «Eğer bütün isteğin buysa hiç merak etme dediklerini hemen yerine getiririm» deyip havalandı.

Wang-Li evinin yolunu tuttu. Daha bir iki adım atmadan yağmur başladı. Eve varınca annesi, «Çok şükür kuraklık sona erdi. Ekinlerimiz kurtuldu. Yağmur tam zamanında geldi. Ama bu iş nasıl oldu pek merak ettim doğrusu» dedi.

Çocuk Gök Aynası gölünün kıyısında olanları birer birer anlattı. Annesi bunları duyunca öfkesinden küplere bindi: «Demek sen sarayları, zenginliği tepip yağmur istedin öyle mi? Düşüncesiz! Nankör evlât!»

Annesi yorulunca çocuk «Bülbülü altın kafese koymuşlar yine vatanım demiş» sözlerini söyleyip çekildi.

Ertesi yıl Kızgın At Nehri taştı. İki yanındaki tarlalar su altında kaldı. Annesinin yıllarca emek vererek yetiştirdiği dut ağaçları tehlikedeydi. Kadıncağız bir türlü pencereden ayrılamıyor, durmadan gözyaşı döküyordu. Çocuk buna bir çare aramak için duvardan okunu aldı. Tam dışarı çıkacağı sırada annesi, «Ne? Bu kara günümüzde sen avlanmağa mı gidiyorsun? Meğer sen insan değil taşmışsın» diye söylenmeğe başladı.

Çocuk nehrin kıyısını tutup daha suların ulaşamadığı yerden yürürken bembeyaz köpüklerin ortasında beyaz ata binmiş bir kadın gözüne ilişti. Arkalarından da bir sürü atlı geliyordu.

Wang-Li yayını çekip beyaz ata okunu fırlattı. Hayvan vurulup sulara gömülünce üstü başı kıymetli taşlarla süslü kadın, Wang-Li'ye doğru yürüyüp «canımı bağışladığınız için size, çok, pek çok teşekkür ederim. Ben Kızgın At nehrinin kıraliçesiyim. İstediklerinizi hemen yerine getirmeğe hazırım» dedi.

Wang-Li, «Hiç bir şey istemem. Yalnız bana bu nehrin bundan böyle taşmıyacağına söz verin» dedi.

Kıraliçe gittikten az sonra sular çekiliverdi.

Annesi çocuğu sevinçle karşıladı. «Bak bak,» dedi. «Sular çekiliyor, hayırsız evlât beni burada boğulayım diye bırakıp nerelere gitmiştin?»

Wang-Li annesine yanıldığını göstermek için olanları anlattığında kadın yine küplere bindi. Çocukcağız bu yüzden de güzel bir dayak yedi.

Aradan aylar geçti. Artık kimse ne kuraklıktan ne de

(Devamı S. 50 de)

MARTILAR

Martılar
Mavi göklerde kanatlarını çırpar
Martılar havada kanatlarını çırpar
Mavi denizlerde
Martılar toplanıyor
Çocuk gibi bağırıyor martılar.

Mine AYDIN

Esrarlı tabiat harikası

MERCAN ADALARI

YÜCE mimar tabiat ananın bütün ustalığını ortaya koyarak özene bezene yarattığı yapılardan biri de Avustralya'daki Büyük Set Resifi adı verilen mercan yığınıdır.

Adı her tarafta ün salmasına karşılık burası dünyanın en az bilinen yerlerinin başında gelir. Set Resifleri, Avustralya ve Yeni Gine adaları arasındaki Torres boğazıyla Mercan denizi arasında kuzeydoğu doğrultusunda yer alır. Sonra güneye doğru ufak adacıklar zinciri şeklinde uzanır. Mercan toplulukları bazı kısımlarda deniz yüzeyine çıkamadığından yer yer kesintilere uğrarsa da Yeni Güney Gal kıyısı, boyunca, biraz zayıflamış olarak, Sidney enlemine kadar iner.

İlk defa bulunuşundan 350, James Cook'un ilk resif haritalarını hazırlamasından aşağı yukarı 200 yıl kadar geçmesine karşılık 1920 km. kadar uzunluğundaki bu resif daha bütünüyle haritalarda görülememektedir.

KİM BİLİYOR

1. **«Robinson Crusoe» adında gerçekten yaşamış bir insan var mıydı?**
2. **Dünyanın en güzel zümrütleri nerede bulunur?**
3. **«Dünyanın yedi harikası» diye bilinen tarihî anıtlar nelerdir? Hangileri zamanımıza kadar kalmıştır?**
4. **Kedi, aslan, kaplan gibi hayvanların gözleri karanlıkta nasıl görür?**
5. **Gümüş kaşıkla yumurta yenirse ne olur?**

(Cevabı S. 47 de)

MERCAN ADALARI NASIL MEYDANA GELMİŞTİR?

Bu set, denizlerde yaşıyan ufacık hayvanların çalışma ürünüdür. Set yapan bu minik yaratıklara «mercan polip'i» denir. Kelimenin aslı eski Yunancadan gelmektedir. Çok ayaklı demektir. Mercan polipinin vücudu torba gibidir. Ağız bunun üst ucunda yer alır. Etrafında kol şeklinde bir takım uzantılar bulunur.

Mercan polipleri deniz suyundaki erimiş kalkeri alarak bunu vücutlarının etrafında ve alt tarafında bir kılıf şeklinde yığarlar. Bunlar bazan yumurtayla bazan da tomurcuklanma ile ürerler. Tomurcuklanmada hayvanın gövdesinden bir ağacın dalları gibi budaklar belirir. Tıpkı kendilerine benziyen canlılar meydana getirirler. Böylece polipler daima birbirlerine bağlı kalırlar.

RENKLERİ VE ŞEKİLLERİ

Bu kalker yığma sonunda çeşitli biçimlerde mercan yığınları oluşur. Bazıları dallı budaklı bir ağacı andırır. Kimisi kubbe gibidir. Canlı polipler bu kütlenin dış yüzündedirler ve ona mercan setlerinin o göz kamaştırıcı parlak renklerini verirler. Bunlar kahverengi, turuncu, sarı, pembe, kırmızı, yeşil ve mor gibi türlü türlü renklerde olabilirler.

Çapları birkaç milimetreyi bile bulmıyan bu minik yaratıklar ancak özel hayat şartlarının hüküm sürdüğü denizlerde yerleşirler. Derinliği 40 m. yi aşmıyan ve ısısı 20° nin altına düşmiyen sıcak, berrak, oksijeni bol sular bunların yerleşmelerine en uygun ortamlardır. Bu yüzden set yapan mercanlar ılıman ve sıcak bölgelerde 90 m. yi aşan sularda bulunmazlar.

DARWİN NE DİYOR?

Canlılarda evrim teorisini ortaya koyan ünlü bilgin Darwin, incelemeleri sırasında mercan hayvancığının

yerleşme bölgelerini de gözönüne almış, esrarlı birer tabiat harikası gözüyle bakılan mercan yığınaklarının oluşunu şöyle açıklamıştı: Ilıman denizlerde adacıklar etrafına tutunan mercanlar ortam uygun olduğundan buralarda gelişmeğe başlarlar. Deniz seviyesindeki değişmeler yüzünden ada bütünüyle sulara gömüldükten sonra ortada böyle bir oluşuk kalır.

Yıllarca sonra, az çok Darwin'inkine dayanan başka bir teori ileri sürülmüştür. Buna göre durum Darwin'in açıkladığı kadar basit olmamakla beraber bunda deniz seviyesindeki alçalma ve yükselmelerin büyük bir payı vardır.

Böyle bir seddin oluşması için sebep ne olursa olsun bunun yapı taşları mercan polipleri ve bunların meydana getirdikleri kalkerli iskeletlerdir.

Seddin yapısına bunlardan başka salyangozlar, midyeler, istakozlar, yengeçler, parlak renkli ılıman deniz yaratıkları bir araya gelerek deniz yüzünde ustalıkla örülmüş duvarları meydana getirirler.

DÜNYANIN EN BÜYÜK MERCAN ADALARI VE YAPILAN ARAŞTIRMALAR

Dünyanın hiçbir yerinde Avustralya adasının doğu kıyısında uzanan set kadar renkli büyük bir mercan oluşu yoktur.

Biyoloji bakımından son derece ilgi çekici olmasına karşılık bu tabiat harikasına gereken önem verilmemiştir. Buna sebep olarak, da ulaşım araçlarının gelişmesinden önce Avustralya'nın bilim araştırmaları dünyasından uzaklığı ve seddin büyüklüğü gösterilebilir.

Bu alanda pek büyük işler başarılmamakla beraber bazı önemli sonuçlara varılmıştır. Meselâ British Museumdan W. Saville-Kent'in başkanlığında yapılan bir araştırma sonunda, 1893 de seddin geçirdiği bütün devirleri açıklayan büyük bir kitap yayınlanmıştır. Bu kitap 1928-29 yılları arasında 19 kişilik bir bilgin topluluğu gidip incelemeler yapıncaya kadar bu konu üzerinde en yetkili kaynak olarak kalmıştır.

1928 de kurulan Mercan Seddi seyahat Komitesi parasızlık yüzünden bir süre araştırmalarına ara verdikten sonra ancak son zamanlarda çalışmalarına tekrar hız vermiştir. Bugün bu konuyla ilgili araştırmalar için bir de biyoloji lâboratuvarı kurulmuştur.

23 NİSAN

İlkbahar dallarda, yollarda
Yurdumun gönlünden tütüyor
Kuş oluvermiş de hür Nisan
Bayramımla çın çın ötüyor.

Sevinç, Ata'mdan doğan bahar
Nisan, Türkiye'me ilk bayrak
Büyük Millet Meclisi'nden
Yükselmiş dalgalanarak.

Yurdumun içinde düşman ha...
Başlamış hayat için savaş
Yer yer, dedemle, nenemle
Yürümüş düşmana dağ ve taş.

Yirmi üç Nisan hem tarih
Hem de yaşanan gün bana
Her yıl yepyeni bir hızla
Düşeriz nisanlar yoluna.

Türküler alır bizi yürekten
Şarkılar bayramla coşar
Vatanımın tüm özgürlüğü
Sevincimden taşar da taşar.

Selâm sana Yirmi üç Nisan...
Selâm ey ilk temel bizlerden...
Çocuk bayramımla bayramlaşan
Selâm sana dağlardan, denizlerden.

İbrahim Zeki BURDURLU

İçki ile savaş

Yeşilay Haftası ve düşündürdükleri

İÇKİNİN tarihi aşağı yukarı insanla birlikte başlar. Verdiği biraz geçici keyfe karşılık bu tehlikeli madde, bugüne kadar kaç kişiye kan kusturmuş, kaç kişiyi yere sermiş, kaç ocağı söndürmüştür.

Şifaevlerindeki hastaların, hapishanelerdeki mahkûmların çoğu alkolün kurbanıdır.

Deli, ahmak, budala ve sar'alı çocukların pek çoğu alkolik ana ve babaların kurbanıdır.

Suçlu her yüz çocuktan kırkının ana veya babalarının alkolik olduğu acı bir gerçektir.

Kendini içkiye kaptırmış bir kimsenin sonu çok defa felâkettir.

İçki yüzünden hastalanmış, delirmiş, hapse düşmüş, ölmüş kimseler, memleketleri için en büyük kayıplardır.

Büyük suçlar ve cinayetler çok defa sarhoşluk esnasında işlenirler.

İçki için neler dediler?

Hazreti Muhammed'e göre «içki kötülüklerin anasıdır.»

Edison'a göre: «İnsan vücuduna içki koymak, makina yataklarına kum koymak gibidir.»

Abdülhak Hâmid'e göre: «Her kadeh ölüme giden bir basamaktır.»

Sarhoşluk nedir?

Sarhoşluk, vücudun bir nevi zehirlenmesi ve beyin

Frédéric Mistral'den küçük bir hikâye

İKİ CİMRİ

Günahını bile kimseye vermiyecek kadar cimri olan Araca (Araka) bir gün dolay köylerden birinde Pied de Lampe (Lâmba ayağı) adındaki cimriler şahının oturduğunu haber aldı, ünlü cimriden tutumlulukla artırmaya ait bilgi edinmek istedi. Sabah sabah yola çıktı.

Pied de Lampe yeni kalkmıştı. Karma karışık saçlarını tarak yerine upuzun tırnaklariyle taramakla meşguldü. Selâmlaştılar. Araca kendini tanıttı. Pied de Lampe sırıttı:

— Ünlü faizci Araca mısın? Adını çok duydum! diye iltifat etti.

Araca altta kalmadı:

— Ben de senin hakkında epey şey duydum, sayın Pied de Lampe. Hem tanışmak, hem de tutumlulukta bilgimi genişletmek için geldim.

— İyi ettin. Elimden geldiği kadar sana faydalı olmağa çalışırım.

El sıkıştılar. Pied de Lampe Araca'ya, kahvaltı edip etmediğini sordu.

— Etmedim.

— Öyleyse seni davet ediyorum. Birlikte Allah ne verdiyse yeriz. Şuracıkta beni bekle, çarşıya kadar gidip bir şeyler alayım.

Araca:

merkezlerinin kontrolü kaybetmesi demektir. Alkol, başta sinir sistemi olmak üzere vücudun bütün hücre ve organları için şiddetli bir zehirdir.

Alkolün zararları

Alkolün zararları saymakla bitmez. İçki, karaciğer, kalb ve beyinin en büyük düşmanıdır. Özellikle beyin damarlarını kemirir. Zayıflamış olan bu damarlar günün birinde çatlıyarak felçlere sebep olabilirler. Aynı

Sarhoşluk insanı katil yapar.

tehlikeli durum kalb damarları için de mevcuttur. Bu yüzden bozulan kalb damarları, insanı ansızın ölüme sürükleyebilir. İçki, kalbi fazla yağlandırarak sıkışmasına, hattâ durmasına sebep olabilir. Bütün bunlardan başka damarları vaktinden önce sertleştirir ve tansiyonu yükseltir.

Uzun zaman içki içen bir kimse, vaktinden önce ihtiyarlamıya ve çökmiye mahkûmdur.

Bu şekilde zayıf düşen vücut dış etkilere, hastalıklara, mikroplara karşı bütün dayanıklılığını kaybetmiş bir haldedir. En ufak bir hastalık darbesi onu yere sermeye yeter.

Bu yüzden alkol ve buna benziyen keyif verici zehirlere karşı olan aşırı düşkünlük, ferdin, ailenin, toplumun sağlık ve mutluluğunun en büyük felâketidir.

Yeşilayın tarihçesi

Türkiye'nin içki düşmanlığı ülküsünü savunan ilk ve biricik teşekkül 1 Mart 1920 de kurulan «Yeşilay» dır. Bu çok faydalı cemiyet, başta alkol olmak üzere çeşitli uyuşturucu madde alışkanlıklarının kişisel ve sosyal

bünyemizde yapabilecekleri korkunç yıkımı önlemeyi de ödevleri arasına almış bulunmaktadır. Düzenlenen kültürel çalışmalar ve yayınlanan Yeşilay dergisi ile bu ulusal dâva, bütün yurt sathına yayılmaya ve halka benimsetilmeye çalışılmaktadır. Bu arada memleketimizde her yıl Martın ilk 8 günü Yeşilay Haftası olarak kabul edilmiştir.

Bir memleketin en büyük serveti «İnsan» dır. İşte bu en büyük ulusal değer üzerine titreyen Yeşilay'a hepimiz yardımcı olalım ve gönülden başarılar dileyelim.

Mustafa Baydar

— Ben de beraber gelirim, dedi. Pazarlık etmenin inceliklerini öğrenirim senden.

İki pinti şıpıdık terliklerini sürüye sürüye çarşı yolunu tuttular. Fırıncının önünden geçerken Pied de Lampe:

— Ekmeğin nasıl? diye fırıncıya sordu.

— Nefis. Tereyağı gibi beyaz!

Pied de Lampe arkadaşına göz kırptı:

— Mademki ekmeği tereyağına benziyormuş ikisinin yerine sadece yağ alalım. Ne dersin?

— Hay hay!

Doğruca yağcıya gittiler, tereyağının nasıl olduğunu sordular. Adam:.

— Bütün çarşıda benzerini bulamazsınız. Zeytinyağı kadar hafif, diye tereyağını övmeğe başladı.

Kurnaz Pied de Lampe bu sefer:

— Zeytinyağı tereyağından daha hafif olduğuna göre zeytinyağı alalım; daha bereketlidir, değil mi kardeşim?

— Elbette.

Zeytinyağcı dükkânına uğradılar:

— Yağın iyise biraz alacağız, arkadaş.

— İyi de söz mü! Yağım, pınar suyu kadar temiz ve berraktır!

Pied de Lampe Araca'nın omuzuna bir şaplak vurdu.

— Budalalığa lüzum yok, azizim. Madem ki su zeytinyağından farksızmış pınara gider suyundan içeriz. Bundan daha iyi kahvaltı mı olur!

İki pinti çarşıdan bir şey almadan doğruca pınara yollandılar.

Çeviren: Nihal Yalaza TALUY

KARAGÖZ OYNUYORUZ

Her başarının kaynağı:

SEVMEK ve ÇALIŞMAK

Karagözcük — Bugün babacığım, sınıfta, öğretmenimiz Doğan Kardeş'in Mart sayısında yayınlanan «Kırmızı balıklar» başlıklı bir yazıyı okuttu.

Karagöz — Kiminmiş bu yazı?

Karagözcük — Doğan Kardeş'in Gaziantep okuyucularından bir kızınmış.

Karagöz — Adı?

Karagözcük — Zerrin Yaşar.

Karagöz — Öyle söylesene ayol onu ben de tanırım. Geçen yılki Tatil yazı yarışmasında birinciliği kazanan kız değil mi o?

Karagözcük — Ta kendisi babacığım.

Karagöz — Demek o, Doğan Kardeş'e bir yazı daha göndermiş ha? Aferin ona.

Karagözcük — Evet babacığım.

Karagöz — Yazık, gözümden kaçmış demek. O kız çok istidatlı doğrusu.

Karagözcük — Öyle babacığım. Öğretmenimiz de pek beğendi onu. Biz de pek sevdik.

Karagöz — Ver o sayıyı da, bir de ben okuyayım o yazıyı bari.

Karagözcük — Al, oku, bak ne güzel.

(Karagöz Doğan Kardeş'in Mart sayısındaki Kırmızı balıklar başlıklı yazıyı okur.)

Karagöz — (Okumayı bitirdikten sonra) Oooo... Sahiden güzel bir yazıymış. Aferin o Zerrin kızımıza.

Karagözcük — Öğretmenimiz de bu kızın gördüklerini hiç yapmacıksız, sade, tertemiz ve kısaca anlatabilmesini övdü.

Karagöz — Bu kız, her şeyden önce, iyi görmesini biliyor.

Karagözcük — Öyle babacığım, öğretmenimiz de bu kız yalnız bakmıyor, aynı zamanda baktığı şeyleri iyi görüyor. Bunun için de işte, iyi anlatmasını beceriyor, dedi.

Karagöz — Kafası da iyi çalışıyor bu kızın. Ne derli toplu bir yazı... Lüzumsuz hiçbir tafsilât yok. Herşey yerli yerinde.

Karagözcük — Öğretmenimiz, eğer bu kız çalışırsa ilerde çok iyi bir yazar olabilir, dedi.

Karagöz — Yalnız çok çalışması şart... Herkeste bir kabiliyet, bir yeti olabilir, ama, asıl marifet o kabiliyeti işletmekte, ilerletmekte. Bu da ancak çalışmakla, çok çalışmakla olur. Tevekkeli dememişler. «Demir işliye işliye ışıldar» diye. Yalnız Allahın verdiği istidada güvenip yan gelip oturanlar yaya kalırlar.

Karagözcük — Öğretmenimiz de bize, Almanya'da İkinci Dünya Savaşında ellerini kaybeden ressamların fırçayı ayak parmakları veya ağızlariyle kullanarak resim yaptıklarını ve böylece hayatlarını kazandıklarını anlattı.

Karagöz — Ne diyorsun? Bak ben bunu da bilmiyordum. Gördün mü? İnsan bir şeyi sevince, bütün güçlükleri yenebilir. Sevmek ve çalışmak, her başarının iki büyük kaynağıdır.

ÖZLEM

O zamanlar hiç kaygumuz yoktu,
Zıpzıp oynar, topaç çevirirdik.
Şeytan uçurtması yapardık gazete kâğıdından,
Kartallar misâli hürdük...

Tekrar dönebilsek o günlere,
Toz toprak içinde yüzümüz, gözümüz.
Bağırabilsek avaz avaz,
Dağılsa bütün üzüntümüz...

Sabih ŞENDİL

Kurbağa Kardeşin başarısı

MİNİK kurbağanın gerçekleşmesi imkânsız gibi görünen bir isteği vardı. Büyük yarışta bütün kurbağalardan fazla sıçrayıp birinci olmak istiyordu. Ama bu başparmağınızdan pek büyük olmıyan bir kurbağa için erişilemez bir hayalden başka bir şey olamazdı. Üstelik kurbağalar arasında ondan daha kötü atlıyanı da yoktu. Kurbağa kardeşi çok seven amcası hayvancağızın düşüncelerini dolduran derdi bildiğinden ona «iyi atlıyabilmek için her gün sıçrama talimleri yapmalısın, bıkmadan, usanmadan çalışmalısın» diye öğüt veriyordu. Kurbağa kardeş amcasının sözlerini çok yerinde buluyor, onların doğruluğuna inanıyordu ama sıçrama çalışmalarına başlarsa ne kadar beceriksiz olduğunu görüp herkesin kendisini ayıplıyacağından korkuyordu.

Günlerden bir gün kurbağa kardeş iki minik yay buldu. Bir ara aklına çok parlak bir fikir geldi. Kimbilir belki de bu yaylar daha fazla sıçramasına yarıyabilirdi.

Yayları ayaklarına takıp şöyle bir deneyeyim dedi. Bu derece parlak bir sonuca ulaşacağını rüyasında görse inanmazdı. Üstelik gerçekti bu. Artık sevinci sonsuzdu. Yerinde duramaz olmuştu. Kendi kendine, «Meğer hoplayıp sıçramak ne eğlenceli bir şeymiş» diye söyleniyordu. Sabahtan akşama kadar durmadan sıçrıyordu. Karnını doyurmak için bile oturduğu yoktu. Önüne bir kelebek, sinek çıkar çıkmaz kocaman kırmızı dilini uzatıp onu yakalayıveriyordu.

Artık kimseden çekindiği

yoktu. Herkesin gözü önünde sıçrıyor, sıçrıyor, sıçrıyordu. Yarışma günü yaklaşmaktaydı. Amcası onun adını yarışmaya katılanlar listesinin başına koymuştu. Herkes birinciliği onun alacağından emindi.

Yarışma sabahı kurbağa kardeş erkenden uyandı hemen elini yaylarına attı. Aksilik bu ya bir türlü bulamıyordu. Etrafı araştırmağa koyuldu. Hayli zaman geçmişti. Tam aramaktan vazgeçeceği sırada kayıp yaylar gözüne ilişti. Sevinçle yerden aldı. Ayaklarına takarken birden bire durup düşünmeğe başladı:

«Yarışmaya katılanların hiç birinin ayağında yay yokken benim bunları takmam haksızlık olur» deyip onları evde bırakarak yola koyuldu.

Kurbağaların hepsi sıralandılar. Başlama işareti verilince olanca güçleriyle havaya fırladılar.

Bizim kurbağa kardeş ayaklarında yay varmış gibi hepsini geride bırakıvermişti. Herkes bunu bekliyordu ama kendisi bu işe herkesten çok şaşmıştı. Biraz düşündükten sonra olanları kavradı. Her gün durmadan sıçradıkça yaylar da eski esnekliklerini kaybetmiş, sonunda hiç esnemez olmuşlardı. Bu arada ayakları öylesine kuvvet kazanmıştı ki, artık yaylara lüzum kalmamıştı. Kendisi işin farkında olmadığından o zamana kadar bunu anlıyamamıştı.

Amcası kurbağa kardeşin kolundan tutup birinciliğini ilân ederken meydan alkıştan inliyordu. Kurbağalar küçük şampiyonun etrafını sarmışlar, kendilerine başarısının sırlarını açıklamasını istiyorlardı. Kurbağa kardeş, «Bunun gizli bir tarafı yok çalışmak, durmadan çalışmak insanı mutlaka başarıya ulaştırır» diyordu.

BULMACANIN ÇÖZÜMÜ

Soldan sağa :
1 — Sakız. 2 — Ayak. 3 — L, tın. 4 — Kına. 5 — Ke.
Yukarıdan aşağı :
1 — Sol. 2 — Ay, ke. 3 — Katı. 4 — Ikın. 5 — Nal.

EV SAHİBİ OLMAK İÇİN

Yapı ve Kredi Bankasının kumbaralı ikramiyeli aile cüzdanı bir gün sizi de bir ev sahibi yapabilir. Şimdiye kadar Yapı ve Kredi Bankasından bir çok çocuğa apartman dairesi ve zengin para ikramiyeleri çıkmıştır.

Korkunç dalgalar arasında

ÇİFTLİĞİMİZDE çalışan adamlardan görmüş geçirmiş bir ihtiyar olan Hasan dayı o gün denize açılmağa hazırlandığımızı görünce çok geçmeden şiddetli bir fırtına kopacağını söyliyerek bizi fikrimizden caydırmağa çalıştı. Gerçekten de hava bozacağa benziyordu. Güneyde yükselen dağların üstünde koyu renkli bulutlar toplanıyor, hafif hafif de soğukça bir rüzgâr esiyordu. Ama o gün balığa çıkmayı öylesine istiyorduk ki ne tecrübeli ihtiyara ne de kendi gördüklerimize hiç aldırış etmedik. Zaten çok açılmıyacaktık. İki gün önce bir kayalığın önünde pek çok balık bulunan bir yer keşfetmiştik. Oraya gidip dönüverecektik.

Oltalarımızı «Deniz Kızı» adlı kayığımıza yerleştirirken Hasan dayı durmuş bize bakıyordu. Sonra dayanamayıp tekrar öğüt vermeğe başladı. «Bu hava sizin gibi küçük çocukların denize açılacağı bir hava değil. Gelin beni dinleyin bu gün gitmeyin.»

Bu iş başka zamana kalırsa belki de hiç gidemiyecektik. Artık kışa yaklaştığımızdan havalar her gün biraz daha bozuluyordu. Babam balığı çok sevdiğinden akşam yemeğinde ona güzel bir sürpriz yapmak istiyorduk.

Ayhan her zamanki gibi neşeyle «Sen hiç üzülme Hasan dayıcığım» dedi. Biz denizle başa çıkmasını biliriz. Doğma büyüme sahil çocukları olduğumuzu unutuyorsun galiba?

Hasan dayı daha fazla üstümüze düşmedi. Ayhan küreklere geçti. Bizim balık yığınağına doğru yol almağa başladık.

Ayhan, amcamın oğludur. Kendisini çok severim. Kimbilir, eğer kardeş olsaydık belki de biribirimize bu kadar bağlı olamazdık. Onunla çok iyi anlaşırız. Zaten o benim gözümde cesaretli, kibar tavırlı, nerede ne yapılacağını bilir, büyüklere saygılı üstün bir insandır. Daima kendine güveni vardır. Oyunlarımızda, birlikte yaptığımız işlerde önder odur. Ailemizde de herkes onu benim gördüğüm gibi, üstün nitelikleri olan bir insan olarak görür. Beraber olduğumuz zaman beni tehlikelerden koruyacağına evdekilerin sarsılmaz inançları vardır.

Yolun yarısını alıncaya kadar o kürek çekti. Sonra «Deniz Kızı»nın dengesini bozmamağa dikkat ederek yerlerimizi değiştirdik. Biraz

Sevdiklerinizi sevindirmek istiyorsanız, onları Doğan Kardeş'e abone yazdırınız.

sonra dalgalar hayli irileşmişti. Ayhan kayığın baş tarafında oturmuş içeri dolan suyu elindeki kovayla boşaltmağa çalışıyordu.

Önceleri bizi yolumuzdan alıkoymak istiyen dalgalara karşı kürek çekmek çok hoşuma gidiyordu.

Ama biraz sonra iş değişti. Hava iyice karardı. O saatte ortalığın aydınlık olması gerekirdi. Bir ara içime bir ürperti geldi. Galiba karanlık beni korkutuyordu. Kıyıdan ne kadar uzaklaştığımızı anlamak için telâşla başımı arkaya çevirdiğimde balıkların bulunduğu yeri kolayca bulabilmek için işaret olarak seçtiğimiz kayalığın hemen solumuzda olduğunu gördüm.

Rüzgâr çok kuvvetli esiyordu. Bir ara durdu. Ortalığı derin bir sessizlik kapladı. Bunun arkasından da gök gürültüsü ve şimşekle beraber bardaktan boşanırcasına yağmur yağmaya başladı. Ortalık göz gözü göremiyecek kadar kararmıştı. Rüzgâr tekrar esmeğe başladı. Bu defa şiddetli ve soğuk bir poyraz başlamıştı. Hızı gittikçe artıyordu. Başımdaki kasketi de uçurup götürdü. Rüzgâr, ceketimin önünü durmadan havalandırıyor yüzüme tokat gibi iniyordu. O kadar kuvvetli esiyordu ki yerimde oturabilmek için büyük bir gayret sarfediyordum.

Artık adamakıllı korkmağa başlamıştım. Ayhan yerlerimizi değiştirmemiz için bağırarak bir şeyler söyleyip duruyordu ama ben duymazlıktan geliyordum. Kürek çekme sırası bendeydi. Bence, bir insan üstüne düşen görevi sonuna kadar başarmağa çalışmalıydı.

Az sonra kayık o kadar çok sallanmağa, dalgalar öyle kuvvetle saldırmağa başladıki artık istesem de yerlerimizi değiştiremezdik.

İşaret olarak seçtiğimiz kayalığı da karanlıktan kaybettim. Zaten artık balık tutmak için durup vakit kaybetmenin sırası değildi. Geri de dönemiyordum. Yaptığım bütün iş kayığın devrilmemesine çalışmaktı. Her dalga kayığın baş kısmına çarpıp alt üst etmeden önce onu kürekle tam zamanında karşılamağa çalışıyordum. Ayhan ise eğilmiş durmadan kova kova suyu denize döküyordu. Artık soğuktan ellerim ayaklarım sızlamağa başlamıştı. Belime de bıçak gibi bir ağrı saplanmıştı.

Birdenbire korkmağa başladım. Ömrümde hiç bu kadar çok korktuğumu hatırlamıyorum. Azgın dalgalar arasında durmadan uzaklara sürüklendiğimizi düşündükçe tüylerim diken diken oluyordu. Korku, kocaman bir canavar gibi beni pençesine almıştı. Artık kıpırdıyamıyordum bile. Ne yapacağımı bilemediğimden ağlamağa başladım.

Rüzgârın uğultusu arasında Ayhan'ın titrek sesi, kulağıma geldi. Kesik kesik, «Ahmet, başım çok ağrıyor., Suyu boşaltamıyacağım. Bana bir şeyler oluyor» diyordu.

Ayhan küçüklüğünde çok ağır bir hastalık geçirmişti. Bir de arada sırada şiddetli bir baş ağrısından sonra baygınlık geçirirdi. Doktor büyüyünce hiç bir şeyi kalmıyacağını söylemişti. Gerçekten de büyüdükçe birdenbire gelen baş ağrıları seyrekleşmeğe başlamıştı. Çoktandır çok iyiydi. Öyle ki ben onun hastalık geçirdiğini bile unutmuştum.

Canım gibi sevdiğim Ayhan'ın tekrar eski hastalığının belirdiğini duyunca, herşeyi unuttum.

«Dişini sık Ayhan, göreyin seni az sonra karada olaca ğız.» dediğimin farkına var dım. Sesim kendime hayl yabancı geldi. Titremiyordı bile. Az önce birdenbire ben avucu içine alan korku uçu gitmişti sanki. Şimdi artı Ayhan'ı elimden geldiği ka dar çabuk karaya çıkarmak tan başka birşey düşünemi yordum. Kollarıma öyle bi kuvvet gelmişti ki bu fırtı nanın kat kat beterinde bil kolaylıkla kürek çekebilir dim. Olanca gücümle yarı saatten fazla azgın dalgalar la çarpıştım durdum. Artı kıyıdaki ağaçlar görünmeğ başlamıştı. Biraz sonra kü çük tahta iskeleye yanaştık Ayhan'ın koluna girip kıyı daki balıkçı kulübelerinde birine taşıdım. Balıkçı amc büyük bir tehlike atlattığı mızı söyledi. Hele Ayhan'ı hastalandığını duyunca he men bize yardım etmeğe baş ladı. Bize kuru esvaplar giy dirdi. Ayhan'ı yerdeki min derin üstüne yatırıp sıcak bir ıhlamur içirdik. Çocukcağız biraz sonra kendine geldi.

İlk sözü, «Sen olmasaydın şimdi burada olamıyacaktık. Kimbilir belki de suların dibinde...»

Ben hemen sözünü kesip, «Asıl sen olmasaydın biz bir daha karayı göremiyecektik» dedim. Onun olanları hatırlayıp heyecanlanmasını istemiyordum. İşi alaya alıp onu susturmağa çalıştım:

«Tekrar hastalandın diye aklım başımdan gitti. Fırtınadan korkmak için bende korku bırakmadın ki kardeşim.»

YURDUMUZUN YÜZÖLÇÜMÜ

Anadoludaki karalar	743 119 Km²
Trakyadaki karalar	24 000 Km²
Göller ve bataklıklar	9 604 Km²
Toplam	**776 723 Km²**

Ayşenin Gözlüğü

GEÇEN gün komşumuz, kızı Ayşe'yi muayenehaneme getirdi. Ayşe bu yıl orta birde. Çalışkan, iyilik seven bir kızcağız. Annesi üzüle, üzüle:

— Çocuğumuzdan çok memnunuz. Söz dinler, derslerine çalışır, hattâ dersleri bittiğinde, bana, yardım da eder. Birkaç aydır, daimi baş ağrısından şikâyet ediyor.

— Dişlerinde çürük var mı?

— Hepsi sağlam. Ayrıca her yemekten sonra dişlerini gıcır, gıcır uğmayı ihmal etmez. Çürük dişlerin baş ağrıları ile ilgisi var mı?

— Var tabiî. Çürük dişler, burundaki polipler, sinüsitler, bademcik iltihapları baş ağrısına yol açar.

— Bakın bunları bilmiyordum.

Ayşe'yi iyi bir muayeneden geçirdim, ikide bir gözlerini yumup kıstığını gördüm ve baş ağrılarının göz bozukluğundan ileri geldiğini anladım. Bir göz hekimine gitmelerini söyledim. Teşekkür edip ayrıldılar. Bir hafta sonra Ayşe'nin babası telefon etti :

— Doktor bey, Ayşe astigmatmış, size bilgi verelim dedik. Gözlük aldık, bir iki taktı bıraktı, gene başı ağrımağa başladı.

— Gözlüğünü, hiç çıkarmasın.

— Takmıyor, sıkılıyorum diyor.

— Öyle ise siz bana getirin.

— Pekî şimdi geliyoruz.

Yarım saat sonra geldiler, Ayşe'yi karşımda gözlüksüz görünce:

— Hani senin gözlüğün?

— Cebimde.

— Oldu mu? göz doktoru, gözlüğünü cebinde muhafaza edesin diye vermedi.

— Sıkılıyorum, alışamadım Doktor amca?

— Söz dinlemez, gözlüklerini takmazsan baş ağrısından kurtulamazsın. Öğüt soğuk yüzlüdür, pek sevilmez ama, ucunda dertsiz, sıkıntısız ağrısız, yaşamak gibi tatlı bir şey olunca dinlemeğe değer.

— Göz hekimi astigmatsın dedi, gözlük verdi, fakat ben hastalığımın ne olduğuna akıl erdiremedim.

— Astigmatlık göz billûrunun kesitleri arasındaki oranların bozulmasından ileri gelir. Astigmat olan gözde cisimlerin görüntüsü düzensiz ve karışık olarak belirir.

Astigmatlar, görüntünün tam retina tabakası üzerine düşmemesi yüzünden her hangi bir şeye bakarken gözlerini zorladıkları için devamlı baş ağrıları çekerler. Gözleri kızarır, yorgunluk hissederler, okurken güçlük duyarlar, her harfi yüzlerine yaklaştırarak ve gözlerini kısarak okurlar. Bu ise insanı yorar, sinirlerini bozar, hele ileri safhalarda etraflarına yarı kapalı göz kapakları arasından bakarlar, sık sık gözlerini uğuşturarak içlerini kan çanağı gibi kızartırlar.

— Hastalığımı şimdi daha iyi anladım Doktor amca! Ama gözlüğün faydası ne ?

— Gözlük görüntüleri retina tabakası üzerinde kendi kendine toplayamıyan gözlerde gerekli düzeltiyi yaparak gereken nokta üzerine düşürülmesine yardım eder. Miyoplar, uzağı, hipermetroplar ise yakını iyi seçemezler. İşte astigmat, miyop ve hiper-metrop denilen göz hastalıklarında gözlük kullanmak mutlaka lâzımdır.

«Ufacık bir mil taşi - dolanır dağı taşı», diye bilmeceleri yapılan göz, eğer günün birinde bozulur ve yalnız gözlükle düzeltilirse göz kör olmaktan kurtulur.

Ayşe, «Şimdi anladım Doktor amca» dedi ve gözlüğünü taktı.

Dr. Kâmran ŞENEL

BİLMECE BULMACA...

	1	2	3	4	5
1	S	A	K	I	Z
2	A	Y	A	K	
3	L		T	I	N
4		K	I	N	A
5	K	E			L

Soldan sağa :

1 — Çocukların ağızlarında çiğnedikleri. 2 — Bir organımız. 3 — Bir harf, tınmaktan emir. 4 — Eskiden gelinlerin gerdek gecesi sürdükleri. 5 — Tersi ilâve.

Yukarıdan aşağı :

1 — Nehirlerde kullanılan bir çeşit kayık. 2 — Gökte bulunur, sonuna «di» gelirse bir hayvan. 3 — Sert. 4 — Zorlan. 5 — Atın ayağında bulnur.

Hazırlıyan: **Meral Kınacı**

(Çözümü S. 13 de)

★

Kurdun peşine düştüğü tavşanı görebiliyor musunuz?

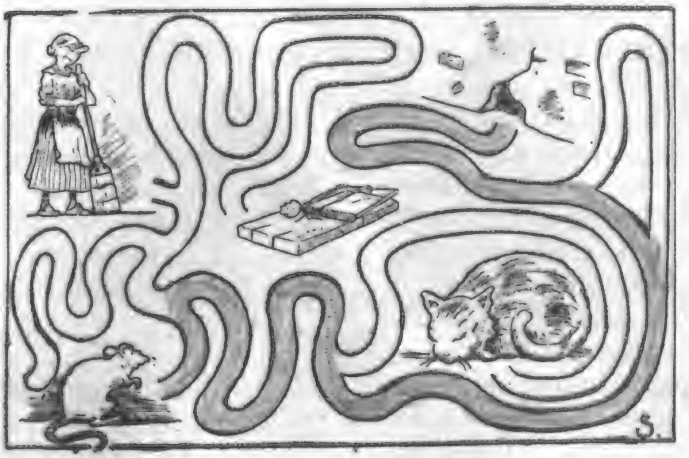

DOLAMBAÇ

Deliğine giden şu küçük fare yolundaki 3 engeli; koca kediyi, kapanı ve evin bayanını atlatarak yuvasına nasıl kavuşabilir?

TÜRK ATASÖZLERİ

- Baba malı tez tükenir.
- Başın sağlığı dünya varlığı.
- Bilen ile bilmeyen bir olmaz.
- Bilerek yapan aldanmaz.
- Bir ağızdan çıkan bir orduya yayılır.
- Bir düştüğün yerde bir daha düşme.
- Bir iş başlamayınca uçlanmaz.
- Bir işi bitirmeyince başka bir işe koşma.

İlâncılık 2279 - 8

Evrenin esrar
Perdesini yırtan
Büyük bilgin

NEWTON

BÜYÜKANNE sessiz sessiz bir şeylerle uğraşan çocuğa «Isaac (ayzak), yavrum» diye seslendi: «Yine sesin çıkmıyor ne yapıyorsun?»

«Saat, büyükanneciğim. Gel de gör. Yepyeni ve bambaşka bir şey keşfettim. Bu öyle bir saat ki, su damlalarının düşmesiyle işliyor.»

Büyükanne torununa göğsü kabararak bakıp «Öyleyse bu arkadaşlarını hayli şaşırtacak birşey olacak. Saatlerden çok iyi anlıyorsun» dedi.

Bu konuşmalarda adı Isaac olarak geçen çocuk, hepimizin bugün ünlü bir bilgin olarak tanıdığı Isaac Newton'du.

Bu dâhi çocuk, 1642 yılının noel günü İngilterede Woolsthorpe adlı ufak bir kasabada doğmuş, bıkmadan usanmadan çalışarak sonunda yeryüzünde hayat başlıyalıberi esrarı bir türlü çözülemiyen birçok meseleleri aydınlatmıştır.

Onu büyükannesi yetiştirip okula yollamıştı. Sınıfta pek parlak bir öğrenci değildi ama kendi kendine yaptığı minik araçları kullanmakta çok ustaydı.

Büyükannesi komşularına «Büyüyünce mükemmel bir usta olacak. Hayatta üstün başarılar kazanacağına ve zengin olacağına eminim» derdi

Isaac arkadaşına yaptıkları hakkında açıklamalarda bulunuyordu. Şu su saati karanlıkta, bu güneş saati de aydınlıkta zamanı gösterecek. Gel dışarı çıkalım, sana daha anlatacaklarım var.»

Newton

SU ve GÜNEŞ SAATİ

Bir gün arkadaşı James onu iş tezgâhı başında çalışırken seyretmeğe geldi. O sırada Isaac bir güneş saati yapmakla uğraşıyordu.

YEL DEĞİRMENİ

Çocuklar bahçeye çıktılar sert bir rüzgâr esiyordu. Isaac, James'e rüzgâra karşı durup sıçrıyarak rüzgârın şiddetini bulabileceğini söyledi. Atladığı

mesafenin uzunluğuna dayanarak rüzgârın hafif bir meltem mi yoksa şiddetli bir fırtına mı olduğunu hesapladı.

Arkadaşı, «bu çok enteresan bir şey ama ben bundan pek bir şey anlıyamadım» dedi.

Isaac, «Dur öyleyse» dedi, «sana yaptığım yel değirmenimi göstereyim de rüzgârın rolünü daha iyi kavrıyasın.»

James'e kendi buluşu yel değirmeninin maketini gösterdi. Makineleri tamamdı, minik kanatları ketenden yapılmıştı ve değirmen hava cereyanına bırakılınca hızlı hızlı dönüyordu. Isaacın bir üfleyişi kanatları harekete geçirmeğe yetiyordu. Zahire sandığına bir avuç buğday konur konmaz kar gibi un olup çıkıyordu. James bu minik alete iyice baktıktan sonra, «Bunun her şeyi tamam ama Isaac» dedi, «değirmenciyi unutmuşsun.»

Isaac: «Değirmenci de burada» dedi. «Şu kapandaki fareyi görüyor musun? Tam benim işime yarıyacak büyüklükte. Tahılın bir kısmını çalar ama değirmencilik ödevini de görür.»

NEWTON'UN AKLINI KURCALIYAN SORULAR

Aradan birkaç yıl geçti. Bu sırada Newton vaktini fizik ve matematik kitaplarına dalarak geçiriyordu. Geceleri yıldızları gözlerdi.

Aklını birçok sorular kurcalıyordu. «Acaba evrende bizim dünyamızdan başka dünyalar var mıdır? Yıldızları yörüngelerinde hangi kuvvet tutuyordu.»

Bu türlü şeyler üzerinde düşüne düşüne güneş ışığının tek değil yedi ayrı renkten meydana geldiğini, cisimleri yere doğru çeken bir kuvvetin bulunduğunu ve evrendeki cisimlerin hareket kanunlarını buldu.

Isaac Newton'la minik köpeği Elmasın hikâyesini hiç duymuş muydunuz? Bazı kimseler bu olayı şöyle anlatırlar: Newton 50 yaşındaydı ve yıllardanberi de ışık teorisi üzerinde çalışıyordu. Bir gün şöminenin yanında uyuyan köpeğini içerde bırakarak dışarı çıktı. Yirmi yıldır üzerinde uğraştığı buluşlarının müsveddeleri yığın halinde masanın üstünde duruyordu. Elmas uyandı efendisini etrafta göremeyince masanın üstüne sıçradı. Bu arada şamdanı devirmişti. Kâğıtlar hemen alev aldı.

Newton döndüğünde yirmi yıllık emeğinin bir kül yığını haline geldiğini gördü.

Bütün bunlara karşılık köpeğinin başını okşıyarak «Ah Elmas, ah, yaptığının hiç farkında değilsin» dedi.

Büyük şöhretine rağmen hayatının sonuna kadar alçak gönüllü bir in-

TABİAT

Şu derenin yanında,
Şu yeşil çimenlerde,
Şu minicik çiçekçik
Tabiatın evlâdı.

Şu yüzdüğüm mavi deniz,
Şuradaki çınar ağacı,
Şu küçücük kelebek,
Tabiatın evlâdı.

Şu anda yağan yağmur,
Şu yıldız çiçekleri,
Ve daha neler neler
Tabiatın evlâdı.

Alev KONUŞUR

Kardeşlerimizin güzel bir teşebbüsü daha

★

Gaziantep Doğan Kardeş Kulübü

★

Gaziantep Doğan Kardeş Kulübü Kurucuları.

Türkiye'de ilk defa Nizipde açılan Doğan Kardeş kulübü, yurdumuzun çeşitli köşelerinde de kurulmağa başlanmıştır. Bu arada birçok okullarımızda Doğan Kardeş kolları açıldığını bundan önceki sayılarımızda söz konusu etmiştik.

Şimdi sevinçle öğrendiğimize göre Gaziantep'te de «Doğan Kardeş kulübü» kurulmuş bulunmaktadır.

Aynı ilde çıkan **«Yeni Gün»** gazetesi kulübün amaçlarını şöyle özetlemektedir:

1. Okul çağındaki çocukları zararlı yayınlardan korumak ve çok faydalı olan Doğan Kardeş Yayınlarını okumaya teşvik etmek.
2. Okul çağındaki çocuklara okuma, çalışma ve iyi ahlâk aşılamak.
3. Zararsız her türlü sporu yapmaları için çocukları teşvik etmek.

KULÜBÜN KURUCULARI

Kulüp, iki türlü üyeden meydana gelir.

a. Asli üyeler,
b. Koruyucu üyeler.

Asli üyeler, her türlü okul çağındaki çocuklardır.

Koruyucu üyeler, idari ve mali yönlerden kulübün, yaşamasını sağlamaya çalışan kimselerdir.

Aslî üyeler, kurucular halinde aşağıdaki kimselerden meydana gelmişlerdir:

Rıza Kemal Uygur, Zeynel Abidin Baytaz, İhsan Erkan, İlhan Erkan, Şahap Uygur, Mehmet Sacur, Bülent Serim, Taci Baytaz, Sema Uygur, Mesafer Türel.

KORUYUCU ÜYELER

Koruyucu üyeler de aşağıdaki şahıslardan meydana gelmiştir:

Ayşe Taşkent, Şinasi Türel, Salih Tanyeri, E. Cengiz Uygur, Haydar Alp Resul Türmen, Hayri Elbeyli, Ali Baytaz, Mahir Summak, Veli Erkan, Emir Gür, Turgut Ergönül, Yaşar Aytemiz, Kemal Koyuncuoğlu.

Türk çocuklarına hizmet amaciyle kurulmus olan «Gaziantep Doğan Kardeş Kulübü»ne çalışmalarında başarılar dileriz.

san olarak kaldı. Bir defasında kendisinden bahsederken şöyle demişti:

«Önümde uçsuz bucaksız gerçek denizi, keşfedilmek şöyle dursun, el sürülmeden duruyor. Ben bu durum karşısında kendimi deniz kenarında oynarken şurada garip bir midye kabuğu, burada güzel bir çakıl bulan minik bir çocuk olarak görüyorum.»

Gülen OKTAY

CANLI AHTAPOT

Gelin sizinle su dolu bir şişenin mantarını hafifçe aşağı yukarı oynatmak suretiyle su içinde hareket eden ahtapotlar yapalım.

Önce bir mumu ısıtarak yumuşatın. Bundan ufak bir parça kopararak kaleminizin arkasına takıp, resimde gördüğünüz gibi yüksük şekli verin. Sonra çıkarıp iki yuvarlak düğme ile de göz yapın. Şişenin alabileceği sayıda ahtapot hazırladıktan sonra şişeyi hemen hemen ağzına kadar suyla doldurun. Yalnız tıpanın kolayca girip çıkması şarttır. Eğer zor hareket ediyorsa mantarı hafifçe yağlayın. Ahtapotlarınızı şişenin içine atıp mantarı kapatın. Önce hemen dibe çökeceklerdir. Tekrar yükselmeleri için tıpayı biraz kımıldatın. Bu defa yukarı doğru çıktıklarını göreceksiniz. Toplu iğnelerin sayısını arttırarak veya azaltarak bunların hareketlerini istediğiniz gibi düzenliyebilirsiniz.

Kardeşlerimizden

BABAM

Ailenin başısın,
Parayı sen kazanırsın,
Benim tatlı babam.

Bizi geçindirirsin
İstediğimi alırsın,
Benim canım babam.

Mesleğin öğretmenliktir,
Çocukları okutur, yorulursun,
Benim tatlı babam.

Çağlar Ezen

KUMBARA

Aldım güzel bir kumbara
İçine attım para,
Gün geçtikçe doldu,
Sıkıntılı günümde,
Bana yardımı oldu.

Semra Sevimli

B A H A R

İşte geliyor bahar.
Yeşillendi ağaçlar
Sanki yeşil boyanmış
Sonsuz kara topraklar.

Canlanıyor Ormanlar.
Oynaşıyor hayvanlar
Göçmen kuşlar da döndü
Kış bitti bahar geldi.

Recep Biricik

GELİNCİK

Kırmızı başlı gelincik,
Altın taçlı gelincik,
Seni çok severim.
Kırların süsüsün,
Herkesin eğlencesisin,
Kırmızı başlı gelincik,
Altın taçlı gelincik,
Siyah gözlü gelincik,
Seni çok severim.

Nevbahar Özkayalar

K İ T A P

Dünya seninle gelişiyor,
Seninle kafalar işliyor.

Hayriye Duyar

KİTAPLIĞIM

Benim kitaplığımda
Tam Yüzelli kitap var.
Benim en güzel
Arkadaşlarımdır onlar.
Onlardan anlarım her şeyi
Bilgiyi, iyiyi, kötüyü.
Yaşasın kitaplarım,
Güzel arkadaşlarım...

Erdener Koyutürk

Ö Ğ R E T M E N İ M

Benim güzel öğretmenim,
Sizi pek çok seviyorum.
Bana bilgi, görgü, saygı öğretirsiniz,
Yaramazlık yapınca darılırsınız,
Güzel, güzel şarkılar öğretirsiniz,
Benim bir tanecik, kıymetli öğretmenim
Sizi hiç unutmıyacağım.

Z. Semra Yücedağ

A Ğ A Ç

Yeşermiş, uzanıyor dalların
Sevgiyle açılıyor, bize kolların
Süsüsün yeşil ağaç, sen bu yolların,
Yuvasısın, dallarında barınan kuşların.

Cavit ŞEN

İLKBAHAR

İşte geldi şen bahar,
Hey Şeyde bir telâş, heyecan var.
Kuşlarla arılar,
Birbirini kovalar.
Menekşe, lâle, sümbül,
Çiçeklerin ecesi gül.
Baharda renk, renk her yer,
Koş kırlara baharın sırrına er.

Füsun Korkmaz

KIRDA AKŞAM

Hava yavaş yavaş kararıyor. Yazdan kalma bir akşam. Gök durgun ufuk pembe. Rüzgâr başlamak üzere.

Yaprakları dökülmüş ağaçlar mahzun bir tavırla bakıyorlardı. Çiçeklerin ve yeşil yaprakların süslediği bu ağaçlar şimdi kuru dallarla çıplak ve çirkin duruyordu.

Bu akşam deniz de güzel. Ateşböceklerine benziyor sanki şu adalar. Karanlıkta bile Kızkulesi beyazlığını bir inci gibi gösteriyor.

Ninni söylüyor bana denizdeki meltemler.

Mehtap sâkin ve güzel. Bazı hâtıralarımı hatırlatıyor şu güzel mehtap. Ay ışığında başka oluyor deniz.

Üşümeğe başladım. Rüzgâr gittikçe fazlalaşıyor. Kuru dallar da bir o yana, bir bu yana sallanmağa başladı. Saçlarım da dağılıyor bu rüzgârda.

Şurda, biraz uzakta bir çiçek rüzgârla sanki mücadele ediyor. Kalan tek yaprağını koparttırmıyor.

Çiçekle, rüzgârın mücadelesine gözlerim dalmıştı. En sonunda yine rüzgâr galip geldi. Ne tatlı şu akşam ve kır hayatı.

Saniye Üstün

KILIK DEĞİŞTİRMİŞLER

İki hırsız Ceza evinden kaçtılar. Bir kumsalda iki polis elbisesi buldular, hemen giydiler. Giderken üzerlerinde hapishane elbiseleri bulunan iki kişiye rastladılar. Sahte polisleri adamlar görünce çekinir gibi oldular. Ama sahte polisler:

— Korkmayın canım biz polis kılığına girmiş hırsızlarız, der demez.

Öbürleri derhal atıldılar:

— Biz de, hırsız kılığına girmiş polisleriz?

Nâlân Kayhan

Şimdi de çıksınlar görelim.

(Tuncay Kurtsoy)

R Ü Y A

Ne tatlıdır rüya görmek...
Çünkü her gece, ben;
Arkadaşlarımı görürüm
rüyamda...
Ne tatlıdır rüya görmek;
Daha neler görürüm, neler!...

Ayşegül Karamanoğlu

★

DOĞAN KARDEŞ

Her aybaşı gelirsin,
Bana neşe verirsin.
Sıkılmadan beklerim,
Otuz günü iple çekerim.

★

Severim seni,
Öbür kitaplardan çok.
Bulamam dengini
Senden üstün kitap yok.

Meral Kınacı

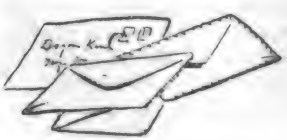

Yazılar

BİRAZ DA TARİH

BİR kimsenin, eline geçen fırsattan faydalanmasını bilmiyerek kaçırdığını anlatmak için çoğu zaman: «Vermeyince Mâbut (Tanrı), neylesin Mahmut!» deriz. Bu sözün nereden geldiğini belirtmek üzere söylenmiş bir de hikâye vardır:

Sultan Mahmut, birtakım yenileşme, batılılaşma hareketlerine ön ayak olan, ilk gazetenin çıkışını sağlıyan uyanık bir insandı. Geceleri kılık değiştirerek sokak sokak dolaşır, halk arasına karışır, şehirde olup bitenleri gözleriyle görmek, kulakları ile işitmek isterdi.

Sultan Mahmut, yanına aldığı saray adamlarından biriyle iki arkadaş gibi kahvehanelere girip çıkar, oradakilerin konuşmalarını dinler, devlet ve hükümet işleri üzerine söylenenleri dikkatle izlerdi... Çoğu zaman da içerisinden bağırıp çağırmalar duyulan evlerin kapıları önlerinde durur, aile kavgalarının ve münakaşalarının sebeplerini öğrenmeğe çalışırdı.

Yine bir gece, Üsküdar'ın bir kenar sokağından geçerken Sultan Mahmut, eski ve ufak bir evden sokağa taşan sesler duyarak durdu. Bu, bir karı koca kavgasıydı. Erkek:

— Yok, param yok, ne yapayım? Kaç gündür balığa çıkamadık, havayı görmüyor musun?...

Diyordu. Kadın, direniyor, cırlak bir sesle haykırıyordu:

— Ben de bıktım artık!... Başka iş yap!...

— Yahu, olacak şey mi söylediğin?...

— Olacağı, molacağı yok! Üstten, baştan vazgeçtim; bari doğru dürüst karnımız doysa!...

— Nankörlük etme!... Aç mısın, çıplak mısın?...

Kadın, acı acı gülüyordu:

— Sen buna ne dersen de! Ben yarı aç, yarı tokum!...

— Hep böyle değildik ya!

— Evet ama hep böyle olmağa başladık. Soframızın baş yemeği kuru fasulye. Getir fasulye, götür fasulye!... Bıktım usandım artık. Canım hanidir tavuk istiyor Nerede?... Muhallebici dükkânlarında tavuk sövüşlerini gördükçe içim titriyor. Yıllardır hasret kaldık mübarek hayvana!...

İçeriden gelen sesler böylece sürüp gidiyordu. Sultan Mahmut, daha fazla dinlemeğe lüzum görmiyerek yanındaki adamına evin adresini öğrenmesini emretti.

Ertesi gün, padişah, fakir balıkçıya şaşırtıcı bir yardımda bulunmak istedi... Adamlarından birini çağırtıp bazı emirler verdi.

O akşam, ortalık kararırken Üsküdar'ın Dereçıkmazı sokağında oturan balıkçı Alinin kapısı hızlı hızlı vuruldu. Elindeki tepsi içinde koskoca bir tavuk haşlaması getiren adam, Ali'nin karısına:

— Buyurun, afiyetle yiyin! dedi.

Kadın, birdenbire şaşkına döndü:

— Nedir bu?

— Bir tavuk haşlaması...

— Bir yanlışlık olmasın? Tavuk da nereden çıktı?

— Tanrı gönderdi canım! Burası balıkçı Ali ustanın evi değil mi?

— Evet! Bizimki mi yolladı, doğru söyleyin!...

— Şey... Tabii... Canım, üzümünü yiyin de bağını sormayın!

Kadın, kuşku ve tereddüt içinde tepsiyi aldı. Kocası mı göndermişti acaba? Bu kadar parayı nereden bulabilirdi? Tavuk da tavuk hani!... Hindi kadar var!... Ateşten yeni indirilmiş, hâlâ sıcak! Getiren adam da açık açık konuşmadı ki!... Ama kim gönderir böyle zamanda koskoca bir tavuğu!... Herhalde, geçen akşamki kavga, adamcağızın içine dert olmuş, ne yapıp yapıp bir tavuk almış olmalıydı.

Kadıncağız, sevinç ve şaşkınlık içinde, tavuğa hiç el sürmeden kocasının eve dönmesini dört gözle bekledi ve Ali usta kapıdan içeri girer girmez de boynuna sarıldı:

— Ah, kocacığım, ne kadar sevindiğimi bilemezsin!...

Balıkçı, bu sevinç ve heyecanın mânasını bir türlü anlıyamadı. Kadın, konuşmaya devam etti:

HANGİSİ DOĞRU?

1. Yapraklara yeşil rengi hangi madde verir?
   Kalsiyum - Demir - Klorofil.
2. Pis sulardan ve yıkanmamış yiyeceklerden insana geçen hastalık hangisidir?
   Kızamık - Tifo - Sıtma.
3. Aşağıdaki hayvanlardan hangisi kış uykusuna yatar?
   Tavşan - Yarasa - Geyik - Kurt.

(Cevabı S. 44 de)

Vermeyince Mâbut neylesin Mahmut

— Niye zahmet ettin, bu kadar büyüğüne ne lüzum vardı?

— Ne diyorsun Allahaşkına!...

— Şimdi de anlamazlıktan gelirsin değil mi?...

— Evet, çünkü anlamıyorum da anlamazlıktan geliyorum!...

— Canım, şu tavuk meselesi!...

— Yine mi o!...

— Benimle alay mı ediyorsun?

— Alay edecek halim mi var benim?... Sen ne demek istiyorsun?...

— Ne demek istiyeceğim, biraz önce gönderdiğin tavuğu nasıl aldın?...

— Ben mi?... Anlat hele, nedir bu tavuk hikâyesi!...

— Söze lüzum yok, gösterince her şeyi anlarsın!...

Kadın, sakız gibi beyaz bir örtüye sarılı olarak gelen ve henüz soğumamış olan tavuvuğu kocasına gösterdi:

— İşte! dedi.

Adamcağız, şaşkın şaşkın tavuğa baktı, gözlerine inanamıyormuş gibi, elleriyle de dokundu ve sonra birdenbire bağırdı:

— Kadın, bunu kim gönderdi?

— Sen!...

— Hayır, ben göndermedim. Nerede bende bunu alacak para? Bir yanlışlık var bu işte.

— Olamaz, zira getiren adama ben de aynı şeyleri söyledim. «Hayır, yanlışlık yok. Burası balıkçı Ali ustanın evi değil mi?» diye sordu. Ben de o zaman aldım.

Karı koca, çoluk çocuk, sapsarı, haşlanmış tavuğun etrafına toplandılar.

Balıkçı Ali, bir süre düşündü ve sonra:

— Durun, dedi, ben her şeyi anladım. Bunda yanlışlık falan yok. Ailemizi tanıyan bir hayır sahibi bizi sevindirmek istemiş. Fakat iyi düşünelim, heyecanlanmıyalım. Şu güzelim tavuğu biz bir oturuşta yiyip bitiririz; yarın akşam da yine yiyecek içecek düşünürüz. Ben bir hal çaresi buldum. Bu akşam tavuğa hiç el sürmiyelim, yarın götürüp bir muhallebiciye satalım, böylece bize üç dört günlük nafaka çıkar.

Balıkçı Ali, karısını bu düşünceye inandırmak için çok uğraştı ve sonunda kadıncağız da «peki!» dedi.

Ertesi gün, tavuk, bir muhallebiciye evin dört günlük geçimini sağlıyan para karşılığında satıldı.

Fakat bir hafta sonra balıkçı Ali'nin evinde, karı koca arasında yine geçim, yeme içme kavgaları başladı.

Bir gece kapılarının önünden geçen Sultan Mahmut, içeriden gelen bağırıp çağırmalara kulak kabarttı. Demek, tavuğun gelişinden sonra bu evde hiçbir değişiklik olmamışt. Padişah, hayretler içinde kaldı; yanındaki adama kapıyı çalmasını emretti ve rüzgâr gibi içeri girdi. İlk sözü:

— Tavuğu ne yaptınız? demek oldu.

Balıkçı Ali, olanı biteni anlattı. Sultan Mahmut, başını sallamağa başladı:

— Yazık, yazık!... Kapımıza gelen nimeti elinizle başkasına kaptırdınız!

Balıkçı, utana sıkıla sebebini sordu. Padişah da:

— Çünkü, dedi, ben o tavuğun içini altın para ile doldurtmuştum!...

— Demek, efendimiz bize bir oyun şeklinde büyük bir yardımda bulunmuş da haberimiz olmamış... Gerçekten yazık oldu!...

— Elbette, ama vermeyince Mâbut, neylesin Mahmut!...

Bu fakir aile, kaçırdıkları fırsata dövünerek ağlaşmağa başlayınca padişah, bir kese altın para çıkartıp önlerine bıraktı ve evden çıkıp gitti.

Enver Naci Göksen

YANGINLA SAVAŞIN

Tarihi

Gözüpek itfaiyeciler yüzyıllar boyunca bütün güçlerini, hünerlerini korkunç bir düşmanla, ateşle savaşmakta kullanmışlardır.

Bundan iki bin yıl kadar önce Roma İmparatoru Sezar Augustus dünyadaki ilk itfaiye teşkilâtını kurdu.

Her gruota 1000 kişi vardı

Roma itfaiye binasının üstü mesalelerle süslenmişti.

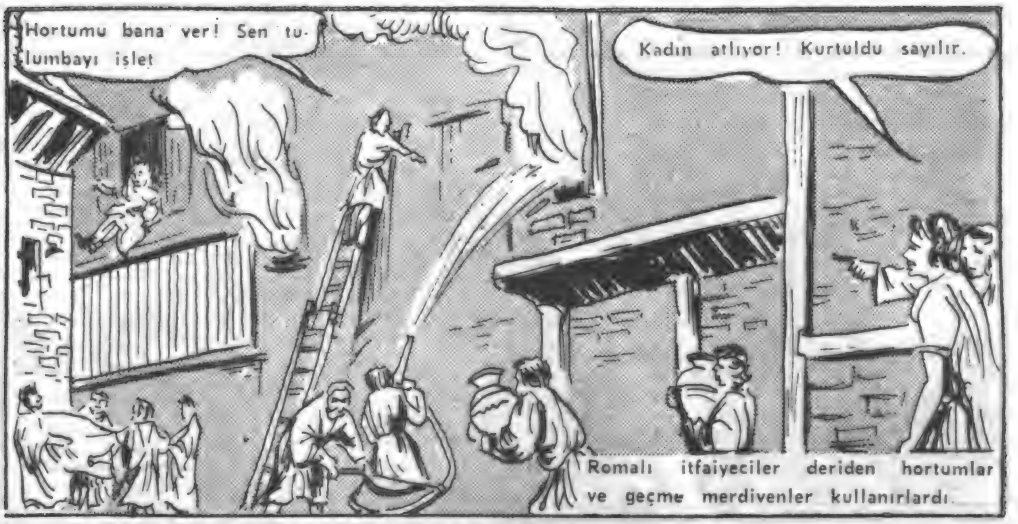

Romalı itfaiyeciler deriden hortumlar ve geçme merdivenler kullanırlardı.

Romalı itfaiyecilerin ateşle savaşırken dayandıkları seyler el tulumbası, balta, kürek, kazma merdiven gibi araçlarla üstün cesaretleriydi.

üç gün üç gece süren bir yangından kurtulamadı

Ortaçağ boyunca ateşle savaş konusuna gereken önem verilmedi.
İmdaat! imdaat! Yangın var! Koşun! Koşun!
Şimdi geliyoruz! Kovaları getirin! Önce bütün köye haber verelim.
Bu gidişle göz göre göre bütün köy kül olacak.
Elinizi çabuk tutun. Daha çok su getirin. Alevler gittikçe büyüyor.
1666 Londra yangını o devir insanlarının yangına karşı ellerinden hiçbir şey gelmediğini ortaya koydu.
Kaçın! Kaçın! Şehirden hayır yok! Hiç değilse canlarınızı kurtarın.
Bu sırada Amerika da bu alanda ilerlemeler görülüyordu. 1648 de kanunlar New York şehrinde yeni yapılan evlere tahta baca konulmasını yasakladığı gibi itfaiye arabaları için de para temin ediyordu.
Gönüllü gözcü kolları kuruluyordu.
Bak, yangın gözcüsü geçiyor.
Saat on bir! Her şey yolunda.
Amerika'daki bu sömürge kurucuları çıktığından bunu tulumbalarla söndürmeğe çalışırlardı.
Yangın var!
Su da çok uzaklarda. Kolay kolay yukarı çıkmaz. Bu işi ancak senin gibi güçlü kuvvetli birisi başarabilir.
Pekalâ! Ama öbür sefere sıra senin.
Yaşasın, bu defa da alevleri yendik.

1800 yılından itibaren sokaklarda yangın muslukları belirmeğe başladı.

Bu su muslukları itfaiyecilere hayli yararlı olacak.

Artık kuyu, havuz, ırmak aarmakla vakit kaybetmiyecekler.

1829 da bir İngiliz George Braithwaite buharla işliyen bir yangın söndürme aracı yaptı. Fakat önceleri...

George, bu ne işe yarar?

Bir şeye benzetmedin galiba

Bak dostum, şu kazan, şu ocak, su baca, şunlar da tulumbalar. Bu araç bütünüyle enerji kaynağıdır.

Bu birçok yangınların söndürülmesinde başarıyla kullanıldı.

1870 de Amerika'da büyük şehirlerde itfaiye teşkilâtı kurulmağa başlamıştı. Ama yine de alevleri yenmek pek o kadar kolay olmuyordu. Söylentiye bakılırsa, 1871 yılında Bayan O'Learynin ineği ahırdaki lâmbayı devirmiş.

Böylece de büyük Şikago yangını çıkmıştı.

Alevler kısa zamanda binalarının çoğu ahşap olan şehri baştan başa sarıverdi.

Suda olduğumuz müddetçe tehlike yok.

Şikagolu itfaiyeciler ellerinden gelen her şeyi yaptılar. 27 saat sonra...

Büyük tehlikeyi atlattık ama şehir mutlaka yerle bir olmuştur.

Bu, ortalığı yakıp kül eden büyük yangınların ne ilkiydi ne de sonuncusu...

1906 yılı nisan ayında San Fransisko canlı, neşeli, zengin bir şehirdi.
Zelzele! Zelzele! Yer yarılıyor.

Kuvvetli sarsıntıları yangınlar takip etti. Su bulmak hayli güçleşmişti. İtfaiyeciler günlerce alevlerle savaştılar.
Su kocaman otele bak! Günlerdir için için yanıyor.

Postahanedeki memurlar pencereden içeri giren alevlerle üç gün çarpıştılar.
Yardımınıza teşekkürler.
Yangın hemen hemen şehirdeki bütün binaları harap etti.

1942 yılında New York şehrinde deniz kıyısı
Normandiya yanıyor! İtfaiyeye haber ulaştıralım.

12 saat sonra.
Vah! Vah! Koca gemi mahvoldu.
Islanmadık yeri kalmadı ama hâlâ için için yanıyor.
Dev transatlantik yandı ama itfaiyecilerin aldıkları tedbirlerle limana hiçbir şey olmadı.

Yangın alârmı verilince.
Yangın var!
Haydi çabuk.
Göz açıp kapayıncaya kadar itfaiyeciler yola koyulur.
Birkaç dakika sonra da yanan yere ulaşırlar.
Alt kattaki alevlere ilâçlı su sıkın. Merdiveni çatıya dayayın. Yukarıda baltalarınızla işe girişin.
Çatıda
Bu ne duman böyle! Rüzgâr da işimize engel oluyor ama alevleri yendik sayılır.
«Alevleri yendik», artık sık sık söylenen bu söz itfaiyecilerin zaferini
ve en büyük düşman olan yangınla savaşta insanoğlunun üstünlüğünü belirtmektedir.
SON

Ayaklı Kitaplık

ŞAHISLAR :
Fil
Zebra
Maymun
Aslan
Bay ve Bayan Baykuş
Ormandaki Diğer Hayvanlar

Piyesin geçtiği yer: Bir Orman.
(Perde açıldığında Bay ve Bayan Baykuş hariç bütün hayvanlar sahnededir. Fil dalgın dalgın düşünmekte, Maymun dallarla süslü bir sandalyenin üstünde durmaktadır.)

Zebra — Yine ne oldu? Niye böyle kara kara düşüncelere dalmışsın?

Fil — Bay ve bayan Baykuşla ilgili bir şey düşünüyordum. Bu ormana geldiklerindenberi bu konu aklımı kurcalayıp duruyor. Belki de sen bana yardım edebilirsin. Niçin ormandaki bütün hayvanlar onlara «Ayaklı sözlük» diyorlar?

Zebra — Neden olacak onlara ne sorarsan sor hemen cevabını alırsın. Çok, pek çok şey bilirler de ondan.

Fil — (İçini çekerek) Ah ne olur ben de onlar gibi olsaydım. Aklıma bir yığın soru üşüşüyor, hiç birinin de cevabını bulamıyorum. (Başını bir yana eğerek) meselâ yıldızlar niçin parlıyor? Ormandaki ağaçlar nasıl büyüyor? Yağmur nasıl yağıyor, nasıl oluyor da ormanı böyle çamur denizi haline getiriyor? (Bir ayağını güçlükle kaldırarak) Acaba bu çamur niçin bu kadar yapışkan? Ve bunun gibi daha binlerce soruya cevap verebilecek durumda olmayı çok isterdim.

Aslan — Fil kardeş, senin bir kitaplığa gitmen gerekiyor. Duyduğuma göre kitaplıklar senin bu problemlerini çözebilecek kitaplarla doluymuş. (Fil kocaman kulaklarını sallıyarak) Peki dediğin bu kitaplığı nerede bulabilirim. Maymun (heyecanla zıplıyarak) Oh! Oh! Oh! Bir kitaplığın bu tarafa doğru geldiğini görüyorum.

Zebra — (Canı sıkılarak) Saç malıyorsun. Hiç kitaplık yürür mü? (Bay ve Bayan Baykuş içi kitaplarla dolu tekerlekli bir dolabı iterek girerler. Fil sevinçle etrafında dansetmeğe başlar).

Bay ve bayan Baykuş — Dikkatli ol, kitaplığı devireceksin.

Fil — (durarak) Özür dilerim.

Bay Baykuş — (içini çekerek) Bu kitaplığı ormandan geçirmek çok güç oldu.

Bayan Baykuş — Kitaplığımızdan herkes faydalanabilir. Kitapları okuduktan sonra geri vermek. kirletip, yırtmamak şart tabii Kimler kitap istiyor?

Aslan — Ben, (kitaplığa koşar ve elinde bir kitapla geri döner)

Maymun — Ben de.

Zebra — Ben de. (Diğer hayvanlar da kitaplığa gidip istediklerini seçip alırlar).

Fil — Ben de istiyorum.

Bayan Baykuş — (Fili tepeden tırnağa süzer, sonra gözlüklerini

siler, tekrar tepeden tırnağa kadar dikkatle bakar). Gel seç bakalım. (Fil daha yaklaşınca dolap sallanmağa başlar).

Fil — (üzgün, üzgün) Ben buradan kitap alamıyacağım. Dokunursam dolap devrilecek.

Bütün hayvanlar — Vah, vah, çok üzüldük, (kitaplarına kapanırlar. Fil boynunu büküp mahzun mahzun oturur).

Bayan Baykuş — Hoşça kalın, artık biz gidiyoruz. (Bay ve bayan Baykuş kitaplığı itmeğe çalışırlar ama tekerlekler çamura gömüldüğünden dolap yerinden kıpırdamaz. Bütün güçleriyle iterler ama yine bir sonuç elde edemezler.

Bay Baykuş — İmdat, imdat, (hayvanlar başlarını kitaplarından kaldırarak bakarlar). Çamura saplandık. Yardım edin de çıkaralım.

Kitap okuyanlar — Peki ama biz ne yapalım. Elimizden bir şey gelmez ki!

Fil — (Büyük bir istekle yardıma koşarak) Siz şöyle geri çekilin. Ben onu şimdi çıkarırım

Bay Baykuş — Neye yarar ki, az ilerde yine çamura saplanacak. Bu sakız gibi çamurdan kurtulmanın bir yolunu bulmalı.

Öbür hayvanlar — Ne yapsak acaba?

Fil — (Neşeli neşeli kulaklarını oynatarak) Bakın bir fikrim var. Sizin kitaplığınız bu çamurdan geçemez ama ben geçerim. Haydi şimdi dediğimi yapın.

Diğer hayvanlar — Ne yapmamızı istiyorsun söyle bakalım?

Fil — Dolabı boşaltıp kitapları benim sırtıma yığın (Hayvanlar kitapları filin sırtına yerleştirirler).

Zebra — Fil kardeş, gözün aydın. İşte sen kendin ayaklı kitaplık oldun

Fil — (Göğsü kabararak) Bay ve bayan Baykuş ayaklı sözlük oladursunlar, ben de ayaklı kitaplığım. Ne iyi, ne iyi şimdi artık hortumla uzanıp her istediğim kitabı kolayca alıp okuyabileceğim.

Diğer hayvanlar — Yaşasın yardımsever fil kardeş, yaşasın ayaklı kitaplık, (perde iner).

L. Tolstoy'dan iki küçük öykü:

TAŞ

YOKSUL, zenginden sadaka istemeye gitmişti. Zengin hiçbir şey vermediği gibi «Allah versin» diye de başından savmak istedi yoksulu. Ama yoksul, zenginin kapısından çekilmedi. Zengin kızdı buna, taşın birini tuttuğu gibi yoksula attı.

«Elbet bir gün bununla ben de taşlarım zenginı» diye düşünen yoksul, taşı yerden alıp koynuna sakladı.

Gel zaman git zaman, zenginin işleri kötüledi. Bütün şanı şöhretiyle serveti elinden gittiği gibi, bir de hapse attılar onu. İşte o zaman, vakit bu vakittir deyip, yoksul, zenginin yoluna çıkarak onu kendi taşiyle taşlamak istedi. Fakat oraya geldiğinde bu işten vazgeçti. Taşı toprağa çalıp şunları dedi: «Taşı boşuna taşımışım bunca vakit. Zengin taşı atıp gönlümü incittiği zaman ondan korkuyordum. Şimdiyse acıyorum ona ben.»

KÖYLÜ TAŞI NASIL KALDIRDI?

Şehir alanında koskocaman bir taş vardı. Taş çok yer kapladığı gibi, şehirde gezinmeye de engel oluyordu. Mühendisleri çağırıp, taşın nasıl kaldırılabileceğini ve bu işin kaça patlıyacağını soruşturdular.

Bir mühendis, taşın dinamitle parçalanması gerektiğini, bu oldukça zor ve tehlikeli çalışma için de sekiz bin rubleye ihtiyaç olacağını söyledi.

Bir başkası ise, geniş bir kaygan alan hazırlandıktan sonra taşın patenlere bağlanıp, kaydırılarak kaldırılabileceğini, bu işin de altı bin rubleye patlıyacağını bildirdi.

Oysaki köylünün biri, taşı, kendisinin yalnızca yüz rubleye kaldırıp götürebileceğini söyledi.

Hemen ona bu işi nasıl yapacağını sordular, o da düşüncesini şöylece açıkladı:

«Taşın yanıbaşına büyük bir çukur kazıp, çukurdan çıkan toprağı alanın bir köşesine yığdıktan sonra taşı çukura yuvarlar, üstünü de toprakla örterim.»

Dediği gibi de yaptı köylü. Hakkı olan yüz rubleden başka, akıllıca bulgusu dolayısiyle, yüz ruble de üstlük aldı.

Çeviren: Adnan ÖZYALÇINER

İnsanlığın Hizmetinde

Bir iki yıllık eğitim görmesine rağmen

MODERN BİYOLOJİNİN TEMELLERİNİ ATAN

bir dokumacının meraklı hayat hikâyesi

GÜNÜMÜZDEN 300 yıl kadar önce tanınmamış bir mercek yapıcısı yepyeni bir dünya keşfedip çağdaş bilimin temellerinden birini attı.

Anton von Leeuwenhoek birkaç yıl eğitim görmüş bir dokumacı olmasına rağmen insanlara yepyeni bir dünyanın kapılarını açmayı başarmıştı.

Gençliğinde çuha dokuyarak geçinen bu meraklı adam boş zamanlarında küçük mercekler yapardı.

Bir damla suya mercekle bakınca...

Bir gün bir damla durgun suya merceğiyle baktı. O zamana kadar hiç kimsenin görmediği ve aklından bile geçirmediği şeyler gördü. Gözle görülmeyen minik yaratıklar merceğin altında hareket ediyor, karınlarını doyuruyor, doğuyor, ölüyorlardı. Kısacası bu bir damla su onların dünyasıydı.

Van Leeuwenhoek 24 Ekim 1632 de Holânda'da Delft şehrinde doğmuştu. 90 yıl süren ömrü boyunca da oradan hiç ayrılmadı. 16 yaşındayken babası öldü. Çocuk okulu bırakıp bir bakkalın yanına çırak olarak girdi. Daha sonra Delft Belediye Sarayına odacı oldu O, bir yandan da mükemmel, minik mercekler yapmağa devam ediyordu. Bunların çoğunun çapı 1/4 cm. yi geçmiyordu ama cisimleri hiç şekillerini bozmadan 200 defa büyütebiliyorlardı.

Bu sırada herkes mercekle rin cisimleri olduklarından büyük gösterdiğini biliyordu. Ama bilginlerin elinde Van Leeuwenhoek'in yaptıkları gibi mükemmel mercekler yoktu. Üstelik kendisi de bunlarla uzun uzun uğraşmaya, incelemeler yapmağa çok meraklıydı. Mercekleri altın gümüş veya bakır malıfazlara yerleştirir sonra öbür tarafına da bir cisim koyup saatlerce buna bakardı. Ekseriya bu cismi orada aylarca bırakırdı. Hiç çıkarmadığı da olurdu. Başka bir şeye bakmak istediği zaman hemen yeni bir mercek yontuverirdi. Ömrü boyunca yaptığı merceklerin toplamı 419 dur.

Van Leeuwenhoek' önemli bir keşfini anlatıyor.

En büyük eğlencesi merceklerle önüne gelen her şeyi in-

celemekti. Böcekler, su damlaları, et parçaları, saç, tohumlar ve daha akla gelebilecek herşey... Üstelik gördüklerini de gerçeğe uymasına büyük bir titizlik göstererek çizer ve tarif ederdi.

Alyuvarların ve bakterilerin keşfi

1665 yılında merceğini kılcal damarlara çevirdi. Atar damarlarla, toplar damarları birleştiren bu minik damarların varlığı 4 yıl önce bir İtalyan tarafından bulunmuştu. Ama Van Leeuwenhoek kanın bunların içinde dolaştığını görenlerin ilkiydi. 1674 de de kana kırmızılığını veren alyuvarları keşfetti.

1683 de çok önemli bir şeyi, bakterileri buldu ama bunun öneminin farkında değildi.

İngiltere Kıralı II. Charles çeşitli bilim dallarında inceleme yapan bilginleri resmi bir cemiyet kurmağa teşvik etmiş. Bir müddet sonra da İngilterede bir bilim akademisi meydana gelmişti. Çok uzun bir ismi olan bu topluluğa kısaca «Kıraliyet Cemiyeti» denildi.

Van Leeuwenhoek «Kıraliyet Cemiyeti» adlı bu bilginler topluluğuna uzun mektuplar yazıp merceklerini ve bunlar yardımıyla gördüğü herşeyi en ince noktalarına kadar anlatıyordu. Önceleri bilginler çok şaşırdılar ve okuduklarına inanmadılar. 1677 yılında bu cemiyetin üyelerinden Robert Hooke adlı bir bilgin Van Leeuwenhoek'un tariflerine uyarak bir mikroskop yaptı ve incelemeler meraklı Holândalının yazdıklarının doğruluğunu ortaya koydu. Bundan böyle artık herkesin kafasını kurcalıyan şüphe bulutları dağıldı. Hele bir de Van Leeuwenhoek yaptığı 26 mikroskobu cemiyet üyeleri kendi başlarına araştırmalarda bulunsunlar diye hediye edince aralarında sıkı bir dostluk da kuruldu.

Van Leeuwenhoek 1680 de Kıraliyet Cemiyetine üye seçildi. Bu az tahsilli odacı, bilginler topluluğundaki en ünlü yabancı üyeydi. Ömrü boyunca buraya 375, Fransız Kırallık Bilim Akademisine de 27 ilmî belge göndermiştir. Doğduğu Delft şehrinden hiç ayrılmadığı halde çalışmaları kendisine dünya çapında bir ün sağlamıştır.

İngiltere Kıraliçesi ve Rus Çarının ziyaretleri

Holânda Doğu Hindistan Şirketi kendisine merceklerıyle incelensin diye Asya'dan böcekler yollamış, İngiltere Kıraliçesi onu ziyaret etmiş, Rus çarı Deli Petro gemi yapımını incelemek için Holânda'ya gittiğinde onu da görmeyi ihmal etmemişti.

Acaba Van Leewenhoek Kıraliçeye veya Çara bulduğu yeni dünyayı göstermiş miydi? Evet. Sevgili mikroskoplarına kimsenin dokunmasına bile dayanamazdı ama ünlü konuklarını bu konuda fazlasiyle aydınlatmıştı.

Van Leeuwenhoek mikroskobun kâşifi olmadığı gibi ondan ilk defa faydalanan da değildi ama onunla neler yapılabileceğini dünyaya ispatlıyanların ilkiydi. O, mikroskobunu öylesine ustalıkla kullanıyordu ki, tek başına modern biyolojinin temellerini atmağı başardı.

Hücreleri görüp inceleme yeterliği olmadan modern anatomist ve fizyologun eli kolu bağlı olduğu gibi bakterileri görüp inceleme, hayat devrelerini araştırma imkânları elinde olmazsa modern hekimlik de orta çağdaki karanlık devirlerine dönmüş olur.

1700 yıldanberi bütün büyük biyoloji bilginlerinin buluşları az çok Delft şehri Belediye Sarayı odacısının günlerce uğraşarak yonttuğu merceklere dayanır.

ANDERSEN'in EVİ

Avrupa'dan kalkıp Fyen adasından geçen şose yoluyla Kopenhag'a giden yolcu mutlaka eski Odense şehrinden geçmek zorundadır. Buraya gelir gelmez de oklar, yazılar, işaretler onu Hans Jensenstraede denilen romantik görünüşlü bir sokağa yöneltir. Bütün dünya çocuklarının çok iyi tanıdığı Hans Andersen'in doğduğu ev de buradadır.

Artık orada babasının ev geçindirmek için çalıştığı minik eskici dükkânının izi bile yoktur. İyi düzenlenmiş odalar, ziyaretçiye yazarın meslek hayatını aksettirecek şekildedir. Yatak odası çalışma odası, kitaplığı, mutfağı, herşeyi ile olduğu gibi bugüne kadar korunmuştur. Bugün bir müze olarak gezilen evde, yazarın özel eşyaları, meselâ piposu, mürekkep hokkası, çizmeleri, özellikle edebi çalışmalarını gösteren belgeler de bulunmaktadır. Hikâyelerinin müsveddeleri, imzaları, mektupları, bütün masallarının ve tiyatro eserlerinin Danimarkaca baskıları, birçok dillerdeki tercümeleri, resimler, aldığı diplomalar, madalyalar, armağanlar, renkli kâğıt üzerine çizdiği resimler eski hatıraları canlandırmaktadır. Ayrıca hikâyelerinden sahneler ve eserlerindeki kahramanların portreleri de salonun duvarlarını süslemektedir.

(Unesco Features'dan)

FAKIR TAŞÇI

TAŞÇI Ahmet usta her gün eline ağır balyozuyla keskisini alıp ilerdeki taş ocaklarına gider, dağlardan kocaman kocaman kayaları koparıp yontar, yontar, o eğri büğrü şeyleri cam gibi dümdüz yapardı. Bu işte öyle usta öyle ustaydı ki koskoca kasabada hattâ şehirde onunla boy ölçüşebilecek bir tek kişi bile çıkmazdı. Eline aldığı her şeyi özene bezene yaptığından ünü her tarafa yayılmıştı.

Günlerden bir gün çok zengin bir adamdan sipariş aldı. Koskocaman bir kayayı yonttu, cilâladı. Sonra da alıp zenginin evine götürdü. Adamın evi öylesine iyi döşenmiş öylesine konforluydu ki bizim Ahmet ustanın gözleri kamaştı. Karşısındaki güzel, pahalı şeyleri adamcağız rüyasında bile görmemişti.

Etrafına bakındıktan sonra, «Zengin olmak ne iyi bir şeymiş meğer» diye söylendi. Sonra takımlarını toplayıp dışarı çıktı. Yolda giderken, «Zengin olsaydım kuş tüyü yataklarda yatar, süslü elbiseler giyer, atlaslar, ipeklerle süslü odalarda oturur, en güzel yiyecekleri yerdim» diye hayaller kurmağa başladı.

Masal bu ya, onun bu isteklerini Dağ perisi duyup, hemen gerçekleştiriverdi... Taşçı, kulübesinin bulunduğu yere geldiğinde yıkık izbenin yerinde kocaman bir sarayın yükseldiğini gördü. İçerisi de zengin adamın evinden kat kat daha güzel döşenmişti. Ahmet usta, o gece, atlas perdeler, halılar, ipekli örtülerle süslü odasında kuştüyü bir yatakta yattı.

Sabahleyin köşkünü gezip artık iyice zengin olduğuna inanınca bundan böyle çalışmamağa karar verdi. Kollarını kavuşturup pencerenin yanına geçti ve dışarısını seyretmeğe koyuldu. O sırada oradan kar gibi bembeyaz iki atın çektiği göz kamaştırıcı bir araba geçiyordu... İçine ülkenin prensi kurulmuştu. Uşaklar ışık gözlerini kamaştırmasın diye başının üstünde altın bir şemsiye tutuyorlardı. Taşçı bunu görünce bu defa da ona özendi: «Ben de bir prens olsaydım, böyle bir arabaya biner, altın şemsiye altında yolculuk ederdim.» diye derin derin içini çekti.

Daha o bunları der demez Dağ perisi işe girişti. Hemen onu arabasında gezintiye çıkmış yakışıklı bir prens yapıverdi. Adam bir süre halinden çok memnundu, etrafı böyle güzel bir arabadan seyretmek çok hoşuna gidiyordu. Ama ertesi gün bundan da bıktı. Bu defa da «Güneş olsaydım ne iyi olurdu» diye söylenmeğe başladı. Az sonra da gökyüzüne yerleşiverdi. Artık sevincine diyecek yoktu. Kendisini herkesten kuvvetli, herkesten üstün görüyordu. Işıklarını dağların, şehirlerin, göllerin, denizlerin, her taraftaki insanların üstüne gönderiyor, böylece hepsine kendini tanıtıyordu. Artık karşısında istediğini yapmaktan alıkoyan hiçbir engel yoktu.

Günün birinde o parlak yüzünü bir bulut örtüverdi. Bu defa yine halinden şikâyete başladı. «Demek» diyordu, «bulut güneşten üstünmüş. Öyleyse ben de bulut olmalıyım.»

Onun her dileğini yerine getiren Dağ perisi oduncuyu pamuk yığını gibi bembeyaz bir bulut yapıverdi.

Yerle güneş arasına yerleşip uzun zaman gönül rahatiyle oturdu. Güneş ışınlarını yakalayıp öteye geçirmiyor, çiftçi dayının tarlasındaki ürünler çarçabuk büyüsün diye yeryüzüne bol bol yağmur gönderiyordu. Az sonra bunlar da onu eğlendiremez, oyalıyamaz oldu. Bu defa can sıkıntısından ne yapacağını şaşırdı ve bardaktan boşanırcasına yağ-

HERKES GELECEĞİNİ KÜÇÜKTEN HAZIRLAR

Çocuklarını seven, onların geleceğini düşünen ana babalar, yavrularını Doğan Sigorta'nın tahsil ve çeyiz sigortalarına yazdırırlar. Çocuklar için hazırlanan bu sigortalara ne kadar erken başlanırsa elde edilecek istifade o kadar fazla olur.

mur yağdırmağa başladı. Köyleri, kasabaları, şehirleri sular altında bıraktı. Seller her tarafta evleri, insanları sürükleyip götürüyordu.

Yaptığı bütün bu kötülükleri karşısında boyun eğmiyen hiçbir şey göremediği için de hayli gururlanıyordu. Ama bunlardan da hiç etkilenmiyen birşey vardı: Dağ.

Üzeri yaz kış karlarla kaplı olan heybetli dağları görünce taşçı; «Dağ olmak isterim» diye gürledi.

Dağ perisi hemen dileğini gerçekleştirdi... Artık öteki dağların tepesinden bakıyor, ona ne fırtına, ne kar, ne yağmur hiçbir şey tesir etmiyordu.

Ahmet usta: «Dağdan üstün hiçbir şey yoktur,» diye kurumlanmağa başlamıştı.

Aradan uzun bir süre geçti. Bir gün Küt! Küt! Küt! diye sesler duydu. Etrafına baktığında bir taşçının elindeki araçlarla dağdan taş koparmağa çalıştığını gördü. İçi burkuldu. Ses fazlalaşmıştı. Az sonra da gövdesinden kocaman bir parçanın ayrıldığını gördü.

Hemen «Ya, demek taşçı benden üstün... Şimdi bu adamın yerinde olsaydım» diye derin düşüncelere daldı.

Böylece tekrar insan, hem de eskisi gibi fakir bir taşçı oluverdi. Yine eskisi gibi yıkık bir kulübede oturuyor, taş gibi sert bir yatakta yatıyor, sabahtan akşama kadar da durmadan çalışıyordu. Ama o, dünyadaki insanların en mesuduydu. Çünkü artık insanın kendi işinden daha iyi, daha üstün birşey bulunmadığını öğrenmişti.

Bundan böyle üstünlük peşinde koşmadığından ikide bir halinden şikâyet etmiyordu. Artık bütün dikkatini, gayretini, görevini mümkün olduğu kadar iyi yapmağa vermişti. Çabalarının verimi hergün yüzünü güldürüyor, eskisi gibi saçma hayaller peşinde koşacağına müşterilerini daha çok memnun etmeğe çalışıyordu.

Doğan Kardeş YAYINLARI

Öğretici, meraklı kitaplar :

- Eşyaların Hikâyesi ..... 300 Kuruş
- Işığın Hikâyesi ..... 200 »
- Saatin Hikâyesi ..... 250 »
- Dünyanın Çehresini Değiştiren 12 Adam ..... 1000 »

★

Heyecanlı romanlar :

- Yeşil Mühürlü Mektup ... 200 »
- Pembe Evin Kedisi ..... 200 »
- Jenifer Teyzenin Anahtarları ..... 250 »

★

Ciltli, hediyelik kitaplar :

- Halime
- Hayvan Hikâyeleri
- Dünyanın Dört Bucağından Dostlar
- Allah Rahatlık Versin
- Wilhelm Tell
- Gökten Üç Elma Düştü
- Masal Bahçesi
- Dede Korkut Masalları
- Binbir Gece Masalları
- Tabiat Ana Anlatıyor
- Keşifler ve İcatlar Ansiklopedisi
- Bufalo Bill.

Bez ciltli, iyi kâğıtlı, renkli kapaklı bu kitapların her biri onar liradır.
Ödemeli olarak (P. K. 1146 - İstanbul) adresine sipariş edebilirsiniz.

★

Fen ve Tabiat Ansiklopedisi

Her evin demirbaş kitabı
İnsanlar, hayvanlar, bitkiler, yıldızlar âlemi, matematik, fizik, kimya, biyoloji konuları, keşifler, icatlar. Binden fazla resim, 32 Tifdruk baskılı tablo. Bez cildli. 500 sahife, 20 lira.

Kunduzların Babalarına Armağanı

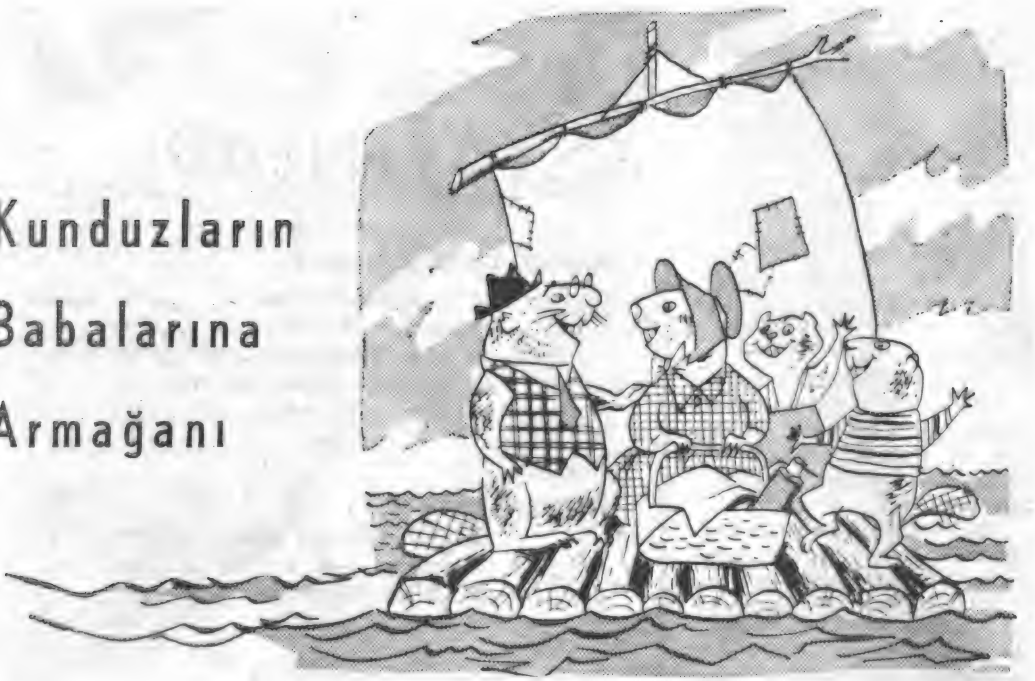

Şafak sökmeğe başladığında orman yavaş yavaş uyanıyordu. Bir gölün ortasındaki yuvalarında mışıl mışıl uyuyan kunduzlardan biri uyanıp ötekini dürtmeğe başladı:

«Bak güneş doğuyor. Ne tembel şeysin. Kalkıp hazırlansana. Haydi gidiyoruz.»

Öteki kendine gelmeğe çalışarak, «Ne var, ne oluyor? Niçin beni böyle erken erken uyandırıyorsun? Nereye gidiyoruz?» diye küçük kardeşine çıkışmaya başladı.

Küçük kardeşi giyinmeye başlamıştı bile. «Unuttun mu, bugün büyükbabamlara davetliyiz ya?» deyince bu defa kardeşinin yüzü güldü. Aklına büyükbabasının tatlı masalları geldi. Dünyada ondan daha usta bir masalcı olabileceği aklının köşesinden bile geçmezdi. Büyükbabasının başından pek çok olaylar geçmişti. Hikâye dağarcığı herkesi eğlendirebilecek türlü türlü olaylar ve masallarla doluydu.

İki kardeş ellerini yüzlerini yıkayıp hemen giyindiler. O sırada babaları da işe hazırlanıyordu. Küçüğün aklına anne kunduzla baba kunduzun da bu gezmeğe seve seve katılacakları geldi.

Babası son günlerde durmadan çalışıyordu. Dönüp kardeşine, «Annemle babam da bizimle gelmezler mi acaba?» diye sordu.

Öteki, «Hiç sanmam. Babamın bu günlerde başını kaşıyacak vakti yok, ama bir kere de kendisine sor,» dedi.

Küçüğün yüzü biraz asıldı. Gerçekten de babası son günlerde çok çalışıyordu. Gezmeye gitmeyi teklif ettiklerinde, o gün yapılacak bir sürü işi olduğunu ileri sürerek kabul etmedi. Çocuklar kendisine pek çok çalıştığını söylediklerinde o, «Ben aileme düşkün bir babayım. Yavrularımın hiç bir şeyinin eksik olmamasını isterim. Onun için de durmadan didinmem gerekiyor» deyip yeni örmeğe başladığı kunduz seddi için dal toplamağa gitti.

Bulduğu dalları teker teker getirirdi. İşinin hiç bitmemesinin sebebi de buydu herhalde. Başka yardımcısı ve kullanacağı bir araç olmadığından herşeyi birer birer taşımak zorundaydı.

Yavruların küçüğü bunları gözünün önüne getirip, «Zavallı babacığım,» diye içini çekti. «Hiç dinlenecek zamanı kalmıyor. Hattâ büyükbabamı ziyarete bile fırsat bulamıyor.»

Bunları annesine söylemek için mutfağa koştuğunda küçüğün gözleri parladı. Fırından öyle güzel kokular geliyordu ki ağzı sulandı. Mutfaktaki masanın üstü reçel, şeker kavanoz ve kâselerle doluydu. Ana kunduz en güzel önlüğünü takmış, çocuklara bir sürpriz yapacakmış gibi tatlı tatlı gülümsüyordu.

Yavru kunduzlardan büyüğü, «Bugün kimin doğum günü anneciğim?» diye sordu. Küçüğü «Sakın bayram filân olmasın?» diye söze karıştı.

Annesi yine gülerek, «Bilin bakalım. Ama bulamazsanız

bu güzel yiyeceklerden tattırmam ha!» deyince ikisi de derin derin düşüncelere daldılar.

Bir ara küçük, «Buldum, buldum.» diye atıldı: «Bu olsa olsa babamın doğum günüdür.»

Yavrular akşama yiyecekleri güzel yemekleri gözlerinin önünde canlandırarak büyükbabalarının evinin yolunu tuttular. Akılları mutfaktaki yiyeceklerde kalmıştı

Büyük yavru, «Annem babama çok güzel bir sofra donatacak. O da kimbilir ne kadar çok sevinecek.» dedi. Sonra durup ötekine «Peki, biz ne hediye edeceğiz?» diye sordu. «Bizim için canını dişine takıp çalışan babamıza verilecek hiçbir hediyemiz yok. Üstelik hiç birşey de alamayız. Bütün paramızı dün harcayıp bitirdik.»

Küçüğü bir şey söylemeden düşünceye daldı Sonra gözleri parlamağa başladı. Ötekini kolundan tutarak, «Bak beni dinle,» dedi, «Babama bir sal yapsak nasıl olur? Ne dersin? Böylece getireceği her şey için bir kaç kere gidip gelmek zahmetinden kurtulur.»

Güneş gökte yükselmeğe başladığında kunduz ailesi, çoluk çocuk hep birden harıl harıl çalışıp duruyorlardı. Baba kunduz yeni başladığı kunduz seddini örmek için gereken dalları teker teker taşıyarak yığmağa çalışıyor, ana kunduz mutfakta börekler, çörekler, tatlılar hazırlamak için oradan oraya koşup duruyordu. Ama, göl kıyısındaki iki küçük yavru büyüklerden daha çok çalışıyorlardı Öyle ya büyük çapta bir işe girişmişlerdi ve bunun akşama kadar tamamlanması gerekiyordu Tahtaları ölçüp biçip birbirine çiviliyorlardı. Güneş ufukta alçalmağa başladığında işlerini bitirmişlerdi. Geri çekilip, göğüsleri kabararak, uzaktan eserlerine eleştirici gözlerle baktılar. Gerçekten de eserleri kusursuz denilecek kadar güzel olmuştu. Büyükçe bir karton parçasına:

«Babamıza sevgilerimizle
- Yavru Kunduzlar»

yazıp kırmızı bir kurdeleyle yelken direğine bağladılar. Sonra da salla gelip kapının önüne demir attılar. Artık babalarının dönmesini bekliyorlardı.

Az sonra baba kunduz da göründü. Halinden çok yorgun olduğu anlaşılıyordu. Kapının önündeki salı görünce, «Aman ne güzel şey,» deyip yanına yaklaştı. Direkte sallanan kartı okuyunca gözlerine inanamadı. Sevincinden bütün yorgunluğunu unutmuştu sanki. Çocuklarını kucaklayıp çevik adımlarla içeri girdi. Kendisini karşılayan ana kunduza bir şeyler fısıldadı. İkisi birlikte mutfağa doğru koştular. Az sonra o güzel yemekleri bir sepete doldurarak dışarı çıktılar. Çocukları da alıp sala kuruldular. Yelkeni açarak çarşaf gibi göl üzerinde süzüle süzüle büyükbabalarının evinin yolunu tuttular. Hepsinin sevinçlerine diyecek yoktu doğrusu.

Yükü bir hayli hafifliyen baba kunduz, kendisini düşünen akıllı, çalışkan, becerikli yavrularına göğsü kabararak bakıyordu.

YENİ 4
KİTABIMIZ

1. **Leylek Dede** ..... 4 Lira
2. **Küçük Lord** ..... 4 »
3. **Gri Şapkalı Adam** ..... 3 »
4. **Yaşanmış Hikâyeler** ..... 3 »

Bu beş renkli, karton kapaklı, temiz baskılı kitapları siz de pek beğeneceksiniz. Kardeşlerimizin okuma zevkini arttırmak, aynı zamanda bilgilerini, görgülerini yükseltmek için çalışan Doğan Kardeş Yayınevi bu kitapları bütün Türk çocuklarına candan salık verir.

DOĞAN KARDEŞ YAYINLARI

Sipariş adresi : (P.K. 1146 — İstanbul)

ÇİFTE SÜRPRİZ

AYHAN'la Aylâ aralarında pek az yaş farkı olan iki kardeştiler. Yüzleri birbirlerine çok benzediği halde huyları bambaşkaydı. Bu yüzden pek iyi geçinemezlerdi, ama son derece iyi anlaştıkları bir tek ortak konuları da yok değildi. İkisi de bisiklete binmeğe bayılıyorlar, bir bisikletleri olmasını çok istiyorlardı. Bunun için annelerine durmadan yalvarırlar, yüzünü biraz güler görseler hemen bu isteklerini ileri sürerlerdi. Nedense anneleri bisiklet almaya yanaşmaz her defasında ilerde buna bir çare arıyacağını söyliyerek onları başından savmağa çalışırdı.

O gün kapının önünde durmuşlar gelip geçen bisikletli çocuklara bakıyorlardı. Ayhan içini çekerek, «Ne olur benim de bir bisikletim olsaydı» dedi. Aylâ hemen, «Yaa» dedi, «Kim bilir ne kadar çok eğlenirdik. Üstelik annemin siparişlerini de çarçabuk yerine getirirdik.»

Anneleri arkalarındaydı, konuştuklarını duymuştu... Gülerek, «Bugün sizi çok memnun kalacağınız bir yere göndereceğim. Yine yayan gideceksiniz ama yorulduğuza değecek. Şu elimdeki pusulayı bir arkadaşıma götürmenizi istiyorum. Evi çok kolay bir yerde. Yeni caddeye çıkan birinci sokağın sonundaki kırmızı kapılı bina. O sokaktaki evler hep birbirine benzer. Unutmayın bunun kapısı kırmızıdır. Sonra kurnaz kurnaz gülerek, «orada çok hoşunuza gidecek bir sürprizle karşılaşacaksınız.» dedi.

Çocukları sevindirmekten hoşlandığına göre Ayhan'la, Aylâ hiç görmedikleri bu teyzenin çok iyi yürekli bir kimse olduğuna gönülden inandılar.

Annelerine Allahaısmarladık deyip ayrılırlarken Aylâ, «Anne adı neydi bu teyzenin» diye sordu. Kadın, «İyi

ki hatırlattın. Ben Gönül hanımı hiç görmediğinizi unutmuş gitmiştim.»

Hava çok güzeldi, etraflarına bakına bakına yürümeğe başladılar. Gerçekten de ilkbaharda yayan gitmenin tadı bambaşkaydı. Az sonra Yeni Caddeye indiler. Önlerine çıkan ilk sokağa girdiler. Biraz daha ilerledikten sonra kırmızı kapılı evi de bulup zili çaldılar.

Kapıyı genç bir hanım açıp çocukları içeri buyur etti. «Tam zamanında geldiniz» diyerek önlerine düşüp onları büyük bir salona aldı.

Gördükleri manzara çocukları hem şaşırtmış, hem de sevindirmişti. Ortada üstü çeşitli yiyeceklerle donatılmış bir masa vardı.

Aylâ sevinçle, «Bir doğum günü toplantısı. Ne güzel bir sürpriz» dedi

Çocukların hiçbirini tanımıyorlardı ama çok geçmeden toplantının Ahmet adlı bir çocuğun doğum gününü kutlamak için yapıldığını öğrendiler.

Ahmet, «Gelin şöyle benim yanıma oturun. Pastayı kesmeme yardım edersiniz» diye onları şeref misafiri olarak masanın baş tarafına iki yanına yerleştirdi. Güzel yiyeceklerden atıştırırken Aylâ, «Bizi bu toplantıya çağırdığı için annenize çok çok teşekkür ederiz» diyordu.

Ayhan da, «Gerçekten güzel bir sürpriz doğrusu,» demekten kendini alamadı.

Ahmet, «Çocuklar» dedi, «Sizleri çok sevdim. Bu benim için de bir sürpriz oldu. Çünkü annem sizleri davet ettiğinden bana hiç bahsetmemişti.»

Türlü türlü şeyler yediler, çeşit çeşit oyunlar oynadılar; kısacası o gün hepsi pek çok eğlendiler. Çocuklar evlerine dönerlerken iki kardeş Ahmet'in annesine teşekkür etmeyi de unutmadılar. Tam kapıdan çıkacakları sırada Ayhan'ın aklına annesinin verdiği mektup geldi. Aceleyle cebinden çıkararak «Annemin size selâmları var» diyerek kâğıdı uzattı. Kadın zarfın üstünü okuyunca, «Bu bana değil, Gönül Hanıma» deyip geri verdi. Çocuklar çok şaşırmışlardı ikisi bir ağızdan «Siz Gönül teyze değil misiniz?» demekten kendilerini alamadılar.

Kadın, «Hayır» dedi, «Benim adım Ayşe. Aradığınız hanım sokağın öbür ucundaki evde oturur. Onun da kapısı kırmızı olduğundan yanlış yere gelmişsiniz.

İkisi de özür dilediler ama kendilerinin niçin salona alındığını bir türlü anlıyamıyorlardı. Kadın da işin farkına varmış olacak ki, «Ben sizi kapıda görünce Ahmet'in arkadaşları sanmıştım. Böylece toplantımıza katıldığınıza çok memnun oldum. Bu sayede Ahmet iki yeni arkadaş daha kazandı. Yine buyurun yavrularım» dedi.

Ahmet ise «Ne güzel bir yanlışlık değil mi?» dedi. «Ben sizi annem çağırdı sanıyordum. O da benim misafirlerim olduğunuzu düşünmüş. Tanıştığımıza çok memnun oldum yine beklerim» diye arkalarından sesleniyordu.

Ayşe Hanım gülerek, «Çocuklar bu defa gözünüzü dört açın daha başka yanlışlıklar yapmadan mektubu sahibine verin» diye tembihliyordu.

Çocuklar az sonra Gönül teyzenin evine vardılar. Kapıyı vururlarken Ayhan, «Bu defa asıl aradığımız eve geldik çünkü bu sokakta başka kırmızı kapılı ev yok» diyordu.

Bu arada Aylâ çoktandır unuttukları sürprizi de hatırlıyarak «sakın bir yaş günü partisi daha olmasın. Bir lokma bir şey yiyecek halim kalmadı» diye söylendi.

Aylâ'nın telâşı yersizdi çünkü bu defaki sürpriz en çok istedikleri şey, bir bisikletti.

Çocuklar gözlerine inanamamışlardı. Gönül Teyze «Çocuklarım iş güç sahibi oldular bizim evde artık buna binecek kimse kalmadı. Çocuklar alın güle güle kullanın» deyip tavan arasından indirip kapının yanına koyduğu bisikleti onlara verdi.

İki kardeş beraberce bu iyi yürekli teyzeye çok çok teşekkür ettiler.

Ayhan bisiklete bindi. Aylâ'yı da arkasına alıp evin yolunu tuttu. Artık sevinçlerine diyecek yoktu. O günkü çifte sürprizi ömürleri boyunca unutamıyacaklardı.

KUŞUM

Renk renk tüylerin var senin
Sen zavallıcık ufacık kafesindesin,
Adın Saka
Konuşuyorsun bizimle,
Öte öte.
Ne zaman görsem seni
Severim ben
Annen baban yok ortada
Kim bilir ne kadar uzakta.

Serpil Kenber BAŞAK

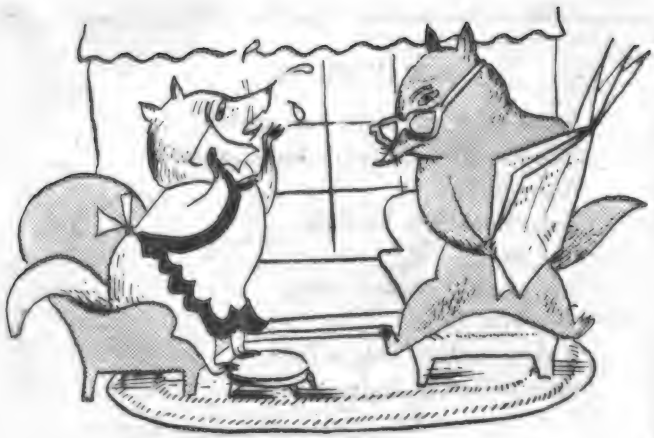

Akıl hocası

BAYAN tilki her sabah erkenden kalkar, ortalığı temizleyip pırıl pırıl yaptıktan sonra özene bezene dayayıp döşediği odasında oturup misafir beklerdi... Ama koskoca günde kapısını çalan bile olmazdı. Tilkicik buna çok üzülür, her gece bu yüzden hüngür hüngür ağlardı.

Bir akşam bay tilki, «Ne var, niçin böyle durmadan gözyaşı döküyorsun» diye sordu

Bayan tilki hıçkırarak, «Sen bütün gün dışarda çalıştığın için hiç bir şeyden haberin yok. Her gün sabahtan akşama kadar misafir beklediğim halde bir tek komşu bile gelmiyor. Yalnızlıktan patlıyorum.»

Öteki gözlüklerini düzelterek, «Peki niçin sen komşularını bize çağırmıyorsun?»

Bayan tilki, «Peki kimi?» diye içini çekti. «Hiç arkadaşımız yok ki.»

Gerçekten de taşındıkları bu yeni çevrede bir tek tanıdıkları bile yoktu. Eski dostları da uzaklarda kalmıştı.

Bay tilki tekrar gözlüklerini düzelterek, «Öyleyse yeni arkadaşlar edinmeliyiz» dedi ve tekrar gazetesini okumağa koyuldu.

Ertesi gün bayan tilki alışverişe çıktı. Önce manava uğradı. Bayan tavşan da oradaydı. Havuç, marul, lâhana alıyordu. Bayan tilki öyle sıkılgan bir kimse değildi. Bi fırsatını bularak tavşana kendisiyle arkadaşlık etmekten büyük zevk duyacağını söyledi. Bunları duyunca bayan tavşanın yüzü karıştı. Başını iki yana sallıyarak, «Ben burada alışveriş ederken on çocuğum da evde yalnız. İşimi bitirir bitirmez eve dönmem lâzım. Ben çoluk çocuk sahibi bir kimseyim, şimdi seninle arkadaşlık edecek vaktim yok» deyip acele acele dükkândan çıktı.

Teşebbüsü başarısız kalan bayan tilki düşünceli düşünceli evine dönerken bay Sincab'a rastladı. Hemen bir selâm verip onunla şöyle konuşmağa başladı:

«Biz buraya yeni geldik. Daha hiç kimseyi tanımıyoruz. Acaba bizimle arkadaşlık eder misiniz? Evde yalnızlıktan çok canımız sıkılıyor.»

Sincap, «Karım hasta... Şimdi doktor çağırmaya gidiyorum. Bunları başka bir zaman konuşuruz» deyip uzaklaştı.

Bayan Tilki'nin bütün çabaları boşa gitmişti. O gece her defasından daha çok göz yaşı döktü.

Bay tilki onu teselliye çalışıyor, bir yandan da bu duruma son vermenin yollarını araştırıyordu. Bir ara, «böyle oturup ağlamakla eline ne geçiyor sanki» dedi, «eğer bütün gün çalışmak zorunda olmasaydım mutlaka senin bu derdine bir çare bulurdum.»

Öteki, gözlerini silip, «Hiç sanmam» diye omuzlarını silkti. «Herkesin işi başından aşkın. Kimsenin bizimle arkadaşlık edecek vakti yok.»

Ertesi gün, bayan tilki temiz hava almak için kırlarda dolaşmağa çıktı. Evinden pek az uzaklaşmıştı ki bir yol kavşağında ulu bir meşe ağacına rastladı. Ağacın gövdesine bir tabelâ çivilenmişti. Üstünde şunlar okunuyordu:

«AKIL HOCASI»
Dertlere çare bulunur
Bedava nasihat verilir.

Az aşağıda da büyük harflerle «İPİ ÇEKİN» yazıyordu. Bayan tilki hiç ummadığı bir sırada karşılaştığı bu yardım teklifine çok sevinmişti. Hemen levhanın yanında sallanan ipi çekti. Yukardan tatlı bir çıngırak sesi geldi. Arkadaş canlısı hayvan, sonucun ne olacağını dört gözle bekliyordu. Hemen bunun arkasından, Baykuş kardeş tepedeki yaprakların arasından çıkıp en alttaki dallardan birine kondu. Tilkiyi selâmladıktan sonra «Derdinize çare bulmağa hazırım, efendim» diyerek gözlerini iri iri açıp dikkatli dikkatli onu dinlemeğe koyuldu.

Bayan tilki evde yalnızlıktan canının çok sıkıldığını, civara taşınalı hayli zaman olduğu halde tek bir dost bile edinemediklerini yana yakıla anlattı.

Baykuş kardeş, «gerçek-

ten çok üzüldüm Vah vah» dedi.

Bayan tilki, «şimdi bizimle dostluk edebilecek birini nerede bulabileceğimizi söylerseniz bize gerçekten çok büyük bir iyilik etmiş olacaksınız» dedi.

Baykuş, «Arkadaşınız olacak birini arıyorsunuz demek» diye kendi kendine söylenerek kafasını bir tarafa eğip biraz düşündü. Arkasından da, «Önce bana siz kimin arkadaşısınız onu söyleyin ben de size aradığınızı bulabileceğiniz yeri göstereyim» dedi.

Bayan tilki, «Bu çok saçma bir şey» diye yukarıya seslendi. «Kimse bizimle arkadaşlık etmek istemezse biz nasıl onların arkadaşı olabiliriz.»

Baykuş, «gerçekten de nasıl olabilirsiniz? Bir de onu düşünün» dedikten sonra bayan tilkinin konuşmasına fırsat vermeden kanatlarını çırparak ağacın tepesine doğru süzüldü.

Bayan tilki baykuşun bu sözlerine ve davranışına çok kızmıştı. «Aptal şey,» dedi, «Bir de akıl hocasıyım, herkesin derdine çare bulurum diye geçiniyor.»

Bunun üzerine söylene söylene evinin yolunu tuttu. Bir ara baykuşun dedikleri aklına geldi. Yavaşlayıp onları tekrar aklından geçirdi. Az sonra büsbütün durup gülümsemeğe başladı. Kendi kendine şöyle söyleniyordu. «Şimdi anladım. Tabiî tabiî, onun demek istediği de buydu. Nasıl oldu da şimdiye kadar bunu düşünemedim.»

Bayan tilki eve gelince kollarını sıvayıp mutfağa girdi. Hayli uğraştıktan sonra bir tencere meşe palamutu çorbasıyla bir sürü havuçlu pastalar, kurabiyeler yaptı. İşi bitince «bunlar iyi bir başlangıç yapmama yarıyacaklar» diye derin bir nefes aldı. Artık içi rahatlamıştı. Böylece yalnızlıktan kurtulacaktı. Hemen mantosunu giyerek tencereyi eline alıp Bay Sincap'ın evinin yolunu tuttu.

Bayan tilki, kapıyı açan Sincap kardeşe tencereyi verdikten sonra, «Günaydın Sincap Kardeş» dedi. «Bayan Sincaba sıcak bir çorbanın iyi geleceğini düşündüm de.»

Öteki «Nasıl teşekkür edeceğimi bilemiyorum» dedi. «Benim yaptıklarımı hiç beğenmiyordu. İştahla bir çorba içecek sağ ol Tilki kardeş».

Bayan Tilki Sincap kardeşin hanımına sağlıklar diledikten sonra evine döndü. Ertesi sabah erkenden, yaptığı havuçlu çörekleri pastaları bir sepete doldurup tavşan kardeşin kapısını çaldı.

«Günaydın bayan tavşan» dedi, «Ben bu sabah işlerimi erkenden bitirdim. Evde canım sıkıldı. Eğer alışverişe çıkacaksanız ben evde kalıp çocuklarınıza bakarım.

Tavşan kardeş, «Ne güzel» diye sevindi. Ben de hep çocukları yalnız bırakıp şehre nasıl ineceğimi düşünüp duruyordum.»

Öteki, «Şimdi rahat rahat gidebilirsin. Hiç merak etme onlara annelerini aratmam» dedi.

Tavşan kardeş alışverişe çıkınca bayan tilki minik tavsanlara havuçlu çörekler

(Devamı S. 50 de)

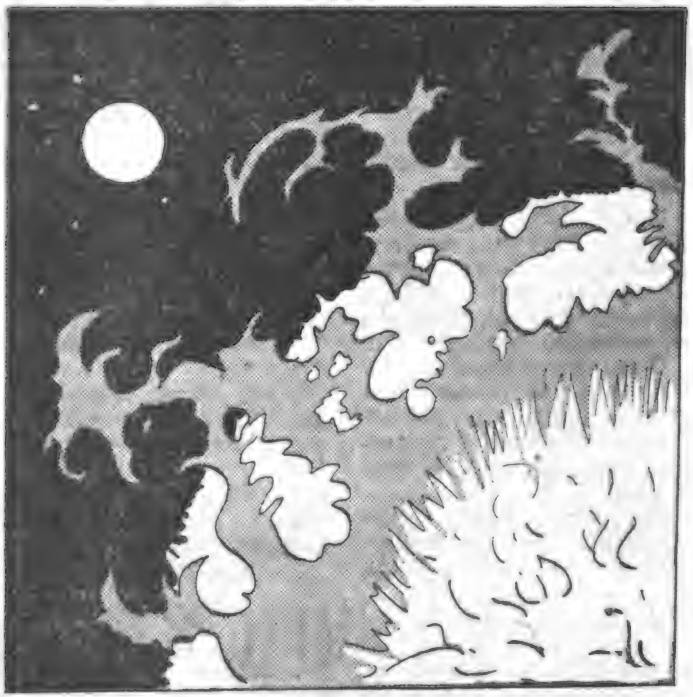

Gökyüzündeki yıldızların en parlağı

VENÜS

GÖKYÜZÜNDEKİ yıldızların en parlağı olan Veniis, aynı zamanda en esrarlısıdır. Günümüzde dev adımlarla ilerliyen bilim bile, onun sırlarını açıklıyamamıştır. Çünkü bu güzel gezegen kalın, sarımtırak beyaz bir bulut tabakasiyle örtülüdür. Astronomlar dürbünlerini Veniise çevirdiklerinde yalnız bu bulutların dış yüzlerini görebiliyorlar. Bunlar da yüzlerce kilometre kalınlığında olduğundan gezegenin yüzeyini görebilmek mümkün olamıyor.

Veniis ekseriya güneş batar batmaz batı tarafında belirir. Hava kararadıkça parlaklığı artar. Diğer yıldızların arasında kocaman bir pırlantayı andırır. Yahut da gün doğmadan üç saat kadar önce doğu tarafından çıkar. Eğer çok erken kalkmazsanız onu göremezsiniz. Bu yüzden kendisine «Sabah veya Akşam Yıldızı» da denilir.

GÜNEŞ SİSTEMİ

Güneş sistemi güneş etrafında dolanan dokuz gezegenden meydana gelmiştir. Veniis, güneşe yakınlık bakımından bu sistemin ikinci yıldızıdır. Kendisinden önce Merkürü sonra da dünya Mars, Jüpiter, saturn, Uranus, Neptün, Plüton sıralanmıştır. Güneşe hayli yakın olduğu halde ondan yüz sekiz milyon km. kadar uzaktadır. Güneş etrafında, bizim günlerimizle, iki yüz yirmi beş günde dolanır. Dünyaya en yakın olduğu zaman bizden 42 milyon km. kadar uzaktadır. Hiç bir yıldız dünyaya bu kadar yaklaşamaz. Meselâ Mars en yakın olduğu zaman 58 milyon km. kadar uzağımızdadır.

Veniise dünyanın ikiz kardeşi de denilir. Çünkü aşağı yukarı aynı büyüklüktedirler. Çapı 12240 km. dir. Dünyanınki de bundan pek az fazla, 12742 km. dir. Buna karşılık Veniis üzerindeki hayat şartları bizimkine hiç benzemez.

VENÜSTE HAYAT VAR MI?

Yirminci yüzyıl başında astronomlar Venüsün büyük bataklıklar, ekvatoral ormanlar ve eski jeolojik devirlerde yeryüzünde yaşadıkları fosillerinden anlaşılan dev yapılı hayvanlarla kaplı olduğunu sanıyorlardı. Bu gün artık bunun böyle olmadığı kesinlikle ortaya çıkarılmıştır. Spektroskop denilen aletlerle, Venüsün bulutlar arkasında saklı kalan kısımları da incelenmektedir. Son zamanlarda bu araştırmalar, daha yakından, balonlarla atmosferin üst tabakalarından yapılmağa başlanmıştır. Elde edilen bilgiler Veniis hakkında cevapsız kalan soruları kesin olarak aydınlatmaktadır. Bu konuda yapılan araştırmalar şunları göstermiştir:

Venüsün üzerini saran gaz tabakasında pek az su buharı vardır. Oksijen hemen hemen hiç yoktur. Buna karşılık yer atmosferininkinin 500 katı kadar karbon dioksit gazı bulunur.

Elde edilen bu bilgilere dayanılarak Venüsteki hayat şartlarını açıklamak için biribiriyle çatışan şu üç teori ileri sürülmüştür:

Gözlemlerde Veniis üzerinde görülen bulutlar su damlacıklarından veya buz parçacıklarından meydana gelmiştir. Venüste su okadar boldur ki gezegen baştanbaşa kocaman bir okyanusla kaplıdır.

İkinci teori bunun tam ter-

HANGİSİ DOĞRU'nun CEVAPLARI

1. Klorofil, 2. Tifo, 3. Yarasa.

sidir. Venüsün yüzeyi, bir damla bile su bulunmıyan kupkuru kayalık bir çöldür. Görülen bulutlar da toz bulutlarıdır.

Üçüncü teori ise hepsinden daha garip: Gezegendeki okyanusların sudan değil de yağdan meydana geldiği ileri sürülmektedir. Bulutlar da yağ damlacıklarından oluşmuşlardır.

Bunlar daha kesinliği ispatlanmış gerçekler değildir. Yalnız fikir olarak ortaya atılmışlardır.

IŞIKLI HALKA

Bütün astronomi bilginleri şunları kabul etmektedirler:

Bu gezegenin üzerinde bir atmosfer tabakası vardır, çünkü güneş önünden geçerken etrafında daima bir ışıklı halka görülür. Bu halka, güneş ışığının Venüs atmosferinde kırılmasından ileri gelmektedir.

Kalın bulut tabakaları, üzerine düşen sıcaklığın büyük bir kısmını tuttuğu halde güneşe yakınlığı dolayısiyle yüzeyi son derece sıcaktır. Bu ısı yere gelenden dört kat fazladır. Ortalama olarak 66 dereceyi bulur.

Yine astronomlar, o kalın bulutlardan ötürü yeryüzünden pırıl pırıl gözüken bu gezegenin üstünde ortalığın göz gözü göremiyecek kadar karanlık olduğunu kabul etmektedirler.

Bugün elimizdeki bilgilerden bu sonuçlara varılmaktadır. Astronomlar bunları gözönüne alarak bizim anladığımız şekilde hayatın Venüsde olamıyacağını ileri sürmektedirler. Ama yine de uzay gemileriyle bu yıldızlara araştırmacılar gitmeden Venüsün sırları açıklanmış sayılmaz. Son teknik ilerlemelere bakarak bunun pek de uzak bir ihtimal olmadığı sonucuna varabiliriz. Kimbilir belki de on onbeş yıl sonra bu güzel gezegeni örten esrar perdesini de aralıyabiliriz.

DÜNYA'nın dört bucağından

Yeni Banliyö

Stockholm yakınında Farsta adında yeni bir banliyö kurulmuştur. Burada oturanlar her çeşit ihtiyaçlarını bulundukları yerden karşılayabiliyorlar. Farsta'nın bundan sonra kurulacak şehirlere örnek olabilecek kadar güzel bir planı var. Ortasındaki 200 metreye yakın uzunlukta elips biçimli kısım, mağazalar, daireler, sinema ve diğer çeşitli binalarla çevrilmiş. Hiçbir taşıt meydana giremediği için insanlar rahatça dolaşabiliyor.

★

Bayat ekmek nasıl olurmuş?

İsveçte bir kazı yapılırken arkeologlar 2500 yıllık olduğu sanılan bir ekmek parçası bulmuşlar. Bunu duyunca insanın birkaç gün kalmış ekmeğe bayat diyeceği gelmiyor.

Yemek kitabı

Timsah yumurtalarımızı hazırlop mu istersiniz, yoksa yağa mı kıralım, yahut omlet mi yapalım? Hiçbiri değil! Timsah yumurtası en güzel ateşte veya fırında pişermiş. Bunu Avustralya'da yeni çıkan bir yemek kitabından öğreniyoruz. Bu kitapta yemeye alışık olmadığımız birçok yabani hayvanların nasıl pişirilip yenileceği de öğretiliyor. Kitabın yazarı Bill Harney, yerlilerin binlerce yıldan beri yedikleri kertenkele ile kanguru gibi keseli ve fareye benzer bir hayvanın etini pek lezzetli buluyor.

Antarktikaya Milyonlar harcanıyor

1957 temmuzundan 1958 aralık ayına kadar süren Uluslar arası Jeofizik yılına 66 Devlet katıldı. Araştırmalara 700.000.000 dolâr harcandığı hesaplanmıştır.

Vaşingtondaki Smithsonian Enstitüsü çok önemli bilgile toplandığını bildirmektedir. Dünya atmosferi, bir beslenme kaynağı olarak deniz ve Antarktika kıtasının jeolojik tarihçesi gibi alanlarda aydınlatıcı bilgiler elde edilmiştir.

★

Uzay müzesi

Rusya'da Moskova'dan 150 km. kadar uzakta bulunan Kaluga adlı yerde bir Uzay müzesi kurulacaktır. Temele ilk harcı Binbaşı Yuri Gagarin koymuştur. Müzeye Rus uzay araştırmaları önderi Konstantin Tsiolkovskinin adı verilecektir.

★

Uzay kasabası

Binbaşı Allan Shepard'ın doğduğu New Hampshiredeki East Derry kasabasına Uzay kasabası adı verilecektir. New Hempshire eyaleti de Uzay yolculuğunun Ana Vatanı olarak tanınacaktır.

Fatma Ninenin Ziyafeti

BİR Mart sabahı Fatma nine yataktan kalkıp perdeleri açınca aydınlıktan gözleri kamaştı. Hayli şaşırmıştı. Minik kedisi Çekirgeye dönüp, «baksana» dedi, «gök masmavi, güneş de pırıl pırıl parlıyor. Eminim artık o sıkıntılı, karanlık kış günleri sona erdi.»

Çekirge ise bu sırada perdenin kenarından içeri süzülen güneş ışığını yakalamağa çalışıyordu.

Fatma nine kendi kendine şöyle söyleniyordu: «Bu güzel havadan faydalanmalıyım. En iyisi çamaşır yıkayayım. İçerde çamaşır kurutmaktan bıktım usandım. Dışarıya sererim, bu arada komşularla da çene çalarız.»

Fatma teyze önlüğünü beline bağladı. Neşeli bir şarkı tutturup dağ gibi bir çamaşır yığının başına geçti. Bunları güzelce yıkayıp sıktıktan sonra çamaşır ipini germeyi düşündü. Kapıyı açar açmaz yüzüne buz gibi bir rüzgâr çarptı Merdivenlerden güçlükle iniyordu.

Bununla beraber, «Hımm» dedi, «bugün biraz rüzgârlıymış, ama ziyanı yok. Benim için daha iyi, çamaşırlarım çarçabuk kurur.»

İpi gererken rüzgâr yaklarına çarpıyor eteklerini balon gibi şişiriyordu.

Az sonra komşusu Ayşe teyze pencereden başını uzatıp, «Ne yapıyorsun Fatma teyze» diye seslendi. Öteki rüzgârın uğultusundan sesini duyurmak için iyice bağırarak, «Çamaşırlarımı asıyorum. Seninkileri de dışarıya sersene. Şurada ipin altında tatlı tatlı konuşuruz da.»

Komşusu: «Aman aman bu ne rüzgâr, üstelik çok da soğuk» deyip camı kapattı.

Fatma teyze havanın güneşli olmasına aldanıp dışarıya çamaşır asmakla akılsızlık edip etmediğini düşünüyordu. Sonra kendi kendine «Yok yok» dedi, «Ben bu işte hiç bir aptallık görmüyorum. Çamaşırlarım çarçabuk kuruyacak, üstelik ben de temiz hava alacağım, komşularımı görüp bir iki lâf edince de iyice açılırım. İçerde sıkıntıdan patlıyordum.»

İçeri girdi. Üstünden sıcak dumanlar çıkan çamaşır sepetini dışarı çıkarıp sırtını rüzgâra vererek kar gibi bembeyaz yaptığı havlularını asmağa başladı. Bunlar rüzgârda dev kuş kanatları gibi çırpınıp duruyorlardı. Kazaklarını, ev elbiselerini, çoraplarını, önlüklerini mandallarla sıkıca tutturdu... Bunlar rüzgârda havalanmağa başlamışlardı. Onlara baktıkça Fatma teyzenin de neşesi yerine geliyordu. İşini görürken bir yandan da konuşacak birini araştırıyordu. Ama görünürlerde kimsecikler yoktu. Herkes evine kapanmıştı. Rüzgâr bir ara başından eşarbını alıp dut ağacının tepesine uçuruverdi... Kadıncağız eline bir sırık alıp epeyce bir zaman onu indirmek için uğraştı. Sonra iplerden biri koptu. Bu defa da havluları baştan yıkamak zorunda kaldı.

Bu aksilikler karşısında neşesi bir balon gibi sönüverdi. İçeri girdi, yine her zamanki gibi yalnızdı. Öğle için uzun uzun yemek hazırlamayı hiç canı istemiyordu. Hemen bir bardak çayla biraz kızarmış ekmek hazırladı. Can yoldaşı olarak kedisini karşısına alıp karnını doyurdu. Sonra yine ona bakarak: «Şimdi de biraz öğle uykusu kestirelim» dedi.

Fatma teyze sıcak yorganının altında yatarken çamaşırları sert mart rüzgârında çırpınıyorlardı. Çıkardıkları sesler gittikçe artıyordu. Bir ara «Vah vah» diye söylendi, «Bu deli rüzgâr çamaşırlarımı yırtacak. Toplamaktan başka çare yok.»

Ama kadıncağızın sıcacık yatağından kalkıp dışarı çıkmayı bir türlü gözü kesmiyordu. Böylece kendi kendisiyle savaşırken iyice yorgun düştü ve sonra da derin bir uykuya daldı.

Bir saat kadar sonra kapısının yumruklandığını duyarak yataktan fırladı. Terliklerini ayağına giyip iki yana sallana sallana merdivenlerden indi. Kapıyı açtığında Ayşe teyze elindeki iki kocaman havluyu uzatıp dedi ki: «Kardeş bugün çamaşırlarını dışarı asmıyacaktın. Rüzgâr herbirini bir tarafa savurmuş. İpte bir iki bir şey kalmış. Ben ancak şu iki havluyu bulabildim. Bunlar da bizim bahçedeki böğürtlenlere takılıp kalmışlar.»

Fatma teyze, «Gördün mü olanları» diye söylendi. «Demek benim çamaşırların her biri bir yana savruldu. Neyse biraz sonra gidip ararım. Madem ki buraya kadar geldin, içeri gir de seninle karşılıklı birer çay içelim. Elceğizimle özene bezene hazırladığım çörekleri nasıl bulacaksın bakalım?»

Ayşe teyze, «Hiç de fena bir fikir değil» dedi. «Zaten evde yalnızlıktan patlıyordum. Üstelik öğleyin de ha-

KİM BİLİYOR'un CEVAPLARI

1. **«Robinson Crusoe» adlı kitabı 18 inci yüzyılda yaşamış bir İngiliz yazarı olan Daniel Defoe yazmıştır. Issız bir adada uzun zaman kalan bir adamın başından geçen çeşitli maceraları anlatan bu kitabı herhalde birçoklarınız okumuşsunuzdur. Kitabın yazarı bir gün Bristol'de «Alexander Selkirk» adında İskoçyalı bir gemiciye raslar. Bu adam, bindiği gemi batınca tıpkı Robinson gibi ıssız bir adaya düşmüş, bir zaman orada yaşamıştır. Defoe gemicinin anlattıklarıyla çok ilgilenir, arkasından aynı konuda hayali bir kitap yazar. Bugün «Robinson Crusoe» bütün dillere çevrilmiştir. Büyük küçük herkes tarafından merakla okunmaktadır.**
2. **Güney Amerika'daki Kolombiya'da.**
3. **Keops piramidi, Olimpia mâbedindeki Zeus heykeli, Efesteki Artemis mâbedi, Bodrum'daki Kıral Mezarı, Rodos heykeli, İskenderiye fenerı, Babil kulesi. Bunların içinde piramitlerden başka hepsi kaybolmuştur.**
4. **Karanlıkta bu hayvanların göz bebekleri kendiliğinden iyice açılır. Böylece ortalıkta çok az bir ışık bile olsa etrafı görürler. Bunların bıyıkları da hem aydınlıkta, hem karanlıkta işe yarayan çok faydalı bir duyu organıdır.**
5. **Gümüş kaşık kararır. Yumurtada hidrojen sülfür denilen kükürdün hidrojenle birleşmesinden meydana gelen bir madde vardır. İşte gümüşü kararan bu kükürtlü maddedir.**

fif bir yemek yemiştim. Karnım da iyice acıkmış.

Fatma teyze çayı hazırlarken tekrar kapı çalındı. Bu defaki Mehmet amcaydı... Elinde Fatma teyzenin elbiseleriyle, kazaklarını tutuyordu: «Bunları bizim çitin üstünde buldum. Senin galiba, Fatma teyze» dedi. Kadıncağız üstü üste teşekkürler ettikten sonra onu da çay içmeğe davet etti.

Evin kalabalıklaştığını görünce eski neşesi yerine geldiğinden hemen sandığından kar gibi beyaz bir masa örtüsü, ona uygun peçeteler, en iyi çay takımlarını, gümüş kaşıklarını çıkarıp bir toplantı masası donatmağa koyuldu.

Tekrar kapı çalındı. Bu defakiler okuldan dönen komşu çocuklarıydı. Her birinin elinde Fatma teyzenin çamaşırları vardı.

Zeynep:

«Bu basma önlüğü bizim bahçe çitine takılı buldum».

Ahmet:

«Şu kazak da kümesin üstünde sallanıp duruyordu».

Ali:

«Bu çorapları nerede bulduğumu tahmin edin bakalım. Dünyada aklınıza gelmez. Telefon direğine sarılmışlardı» diyerek ellerindekileri Fatma teyzeye uzattılar. Bu sözler üzerine hepsi birden katıla katıla gülmeğe başladılar. Hele Fatma teyze... Artık gözlerinden yaşlar geliyordu. Bir ara kendini toplıyarak çocukları da içeri aldı. «Bugün rüzgârlı Hava Toplantısı var. Hepiniz davetlisiniz. Buyurun» diyerek onları da hazırladığı masanın başına oturttu.

Ali, «Fatma teyze ben bunun nasıl bir toplantı olduğunu pek kavrıyamadım. Biraz açıklar mısınız?» diye sorunca Fatma teyze tatlı, tatlı gülerek:

«Bu önümüze çıkan fırsatlardan en iyi şekilde faydalanmanın bir örneğidir» diye anlatmağa başladı.

İlkin hava rüzgârlıyken çamaşırları asarsın. Eğer şansın iyi gidiyorsa rüzgâr bunların bazısını ipten alıp önüne katar. Komşular da bunları bulup kapına getirirler. Sen de onları ziyafet masasına buyur edersin.»

Fatma teyze bir yandan bunları söylerken bir yandan masanın üstüne çörekler yığıyordu. Hep beraber güle söyliye çaylarını içtiler. Fatma teyze aylardır hiç o günkü kadar eğlenmemişti.

Ahmet pek hoşuna giden çöreklerden birini daha ısırırken «bu rüzgârlı hava toplantısı pek hoşuma gitti, Fatma teyze» diyordu. «Yakında yine yapacak mısınız?»

Kadın gözlerinin içi gülerek, «Elbette yavrum» diyordu. «Artık işin kolayını öğrendik ya davetiyelerimi sık sık alırsınız.»

Yarının Uçakları

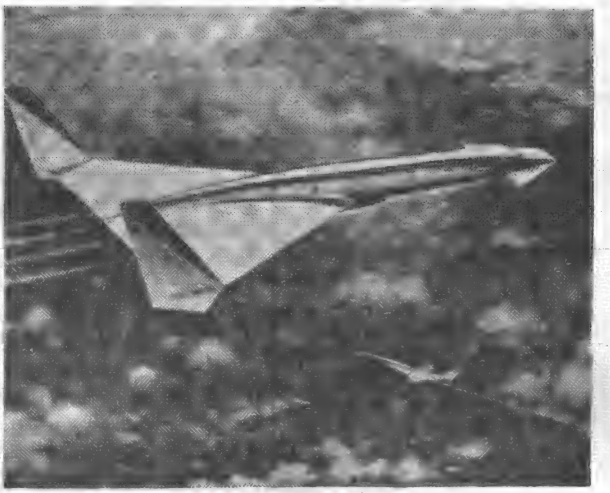

Yarının uçaklarında hiç pencere bulunmıyacaktır. Meselâ 1970 den itibaren uçaklarda bu yeniliğin uygulanması kuvvetle muhtemeldir. Bunlarda pilot mahalli hariç, hiç pencere olmadığı halde yolcular dışarıyı eskisinden daha iyi bir şekilde seyredebileceklerdir. Yolcuların önünde gökyüzünün her tarafını tarıyan bir televizyon bulunacak, böylece etrafı iyice görebilmeleri mümkün olabilecektir. Bu penceresiz uçakların bazı önemli üstünlükleri de vardır. Bunlar yerden 20 km. kadar yükseklikte uçabileceklerdir. Bu yükseklikte yolcuların gözlerini çok rahatsız eden güneş ışığının zararlı etkisi önlendiği gibi pencereler de arkadan kalktığından uçak çok daha sağlam bir hal alacaktır.

Ayrıca yarının hava gemilerindeki sandalyeler, uçağın âni yükseliş ve inişleri sırasında arkaya doğru eğilebilmektedir.

Uluslararası
Sanat yarışmasında
Armağan kazanan

ÇOCUKLAR

Ben ne olacağım?

BÜYÜYÜNCE ben ne olacağım? Bu sorunun cevabını annem babam ve kardeşlerimin hakkımdaki düşüncelerini duydukça büsbütün merak ediyorum.

Annem benim bir Devlet memuru olmamı istiyor. Kendisine göre erişilmesi için uğraşılacak tek meslek budur. Vergi memuru olabilmem için sık sık bundan böyle aklımı başıma toplayıp çok, ama pek çok çalışmamı tembihler. Ben de bu mesleği seviyorum. Seviyorum ama seçme imtihanını başarabilmek için herkesin okuduğu kalın, cilt cilt kitaplara baktıkça başım dönüyor. Eğer bu işin daha kestirme bir yolu yoksa ben bir devlet memuru olamam.

Babam da benim mühendis olmamı istiyor. Durmadan bende matematikçi kafası olduğunu söyler. Ben de matematikçi kafasının diğerlerinden farkını merak edip dururum. Bana herkesin kafası biribirinin aynıymış gibi görünür. Yalnız benimkinin onlardan farkı da biraz irice olması ve üzerinde bir takım çıkıntıların bulunması galiba.

Gelelim mühendis olma meselesine:

Vaktin büyük bir kısmını kocaman gürültücü makinalar arasında geçirmek, veya barajlar köprüler yapmak! Bütün bunlar beni ürküten şeyler. Ne zaman fabrikaları görmeğe gitsek, kendimi dev gibi makinalar arasında bulunca içimi bir ürperti alır. Hele bir defasında rüyamda çarklardan birine kapılıp parça parça olduğumu bile gördüm. Yok yok ben bu mesleği hiç mi hiç sevmiyorum.

Amcalarımdan biri - kendisi hep hastadır - beş yaşımdanberi doktor veya operatör olmamı söyler durur.

Kimbilir belki de bedava muayene olmak için bunu uygun görüyor. Ama yine kendisi ben onu tedaviye başladığımda vasiyetnamesini hazırlıyacağını da sözlerine eklemeği unutmaz.

Operatör olmaya gelince, ben doğru düzgün bıçak tutmasını bile beceremem. Ömrümde bir kere bile elimi kesmeden kalemimin ucunu açtığımı hatırlamıyorum. Bu yüzden de tıp tahsilinin bana gö-

Yazan :

B. RAMASWAM

(Yaşı: 11, Memleketi: Hindistan)

Natürmort: Mohammad Saadat Nizad (Yaşı: 14, Memleketi: İran)

re bir şey olmadığına karar verdim.

Babamın avukat arkadaşlarından biri de kendisi gibi avukat olmamı tavsiye ediyor. Güzel, çok güzel bir şey. Adı da hoşuma gidiyor. Önemli bir meslek ama ben kendime güvenemiyorum. Ben küçük kardeşimle bile münakaşa etmesini beceremezken nasıl olur da başarılı bir avukat olmayı kurabilirim. Bu işten de hiç ümidim yok. Bunlardan başka da bir sürü meslek var ama şimdilik beni en çok ilgilendireni pilotluk. Hava alanına her gidişimde upuzun, incecik gövdeli uçakların süzüle süzüle yere indiklerini veya havalandıklarını gördükçe içlerindeki pilotlara imrenerek bakar hep onların yerinde olmayı isterdim.

GÖKYÜZÜ

Aydede!
Yıldızların annesi
Güneş de
Onların babası.
Ama!...
Yıldızlar yavruları.

Siymâ Deniz

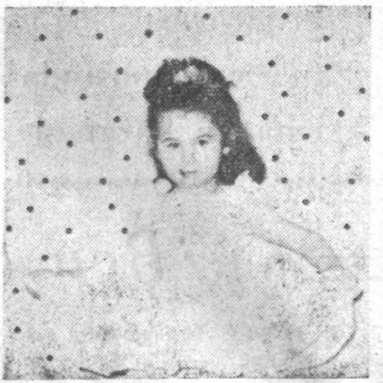

Eyvah! Bu da ne? Bir ses işitiyorum. Ablam! Meğer arkamda durmuş yazdıklarımı okuyormuş. Bitince ne dedi biliyor musunuz? «Hiç üzülme, gelecekte de yine her zamanki gibi aptalın biri olacaksın, başka bir şey değil.»

İşte böylece bütün problemler kendiliğinden çözülüverdi.

BİR ÇİN HİKÂYESİ

(Baştarafı S. 6 da)

nehrin taşmasından şikâyet ediyordu. Ama yer sarsıntıları ülkeyi alt üst ediyordu. Topraklar çatlıyor, denizlerden balıklar dışarı çıkıyor, halk korku içinde her dakika ölümünü bekliyordu.

Wang-Li mızrağını alıp Yediyıldız dağının eteğindeki Akşam Güneşi mağarasına gitti. Mızrağını yerdeki bir tümsek üzerine saplıyarak «buraya gelen bir daha çıkamasın» deyip yere batırdı. Oradan uzaklaşırken gözüne ağlıyan bir kız ilişti... Wang-Li ona bunun sebebini sorduğunda, kız babasının Dağlar Kıralı olduğunu ama son günlerde amcasının ayaklanarak babasını tutsak ettiğini, onların bu anlaşmazlığından dolayı her tarafın sarsıldığını, hain amcasının gözü bütün ülkede olduğundan daha pek çok yer sarsıntıları olacağını söyledi.

Wang-Li artık hiçbir şeyden korkmamasını, çünkü amcasını yer altı mağarasına hapsettiğini söyleyip kimsesiz kızı evine götürdü.

Annesi, gelininin kendilerinden de yoksul olduğunu görünce yine sinirlendi. Oğluna hayli söylendi. Çocuğun hiç ses çıkarmadığını görünce, «kulakları duvar gibi sağır. Hep kendi bildiğini okuyor. Dağ yürümediğine göre benim yürümem gerekiyor. Bundan böyle ben ona uyayım bari» deyip aksilik etmeği bıraktı.

Böylece hep birlikte çok çalışarak, herkese iyilik ederek uzun yıllar mutluluk içinde yaşadılar. Mesut olmanın yolunu bulan Wang-Li dünyadaki en değerli sadete, en gerçek hazineye kavuşmuştu.

★

AKIL HOCASI

(Baştarafı S. 42 de)

yedirdi, masallar anlattı. Onlar da bu yardımsever teyzeyi pek sevmişlerdi. Kendisini hiç üzmediler. Anneleri gelinceye kadar güzel güzel oynadılar.

O gece artık bayan tilki ne ağlıyor ne de canının sıkıldığından dert yanıyordu. Yemekten sonra kapı çalındı. Bay Sincap evine giderken çorbaya tesekkür etmek için uğramıştı. İçeri girip bay tilkiyle sohbete daldı. Onlar konuşurlarken tekrar kapı çalındı. Bu defa bayan tavşan gelmişti. Çocuklarına baktığı için bayan tilkiye tekrar tekrar teşekkür ettikten sonra o da oturup konuşmaya katıldı. Çocukları bay tavşana bırakmıştı. Misafirler gittikten sonra bay ve bayan tilkinin sevinçlerine diyecek yoktu doğrusu. Bir ara bay tilki keyifli keyifli «Artık bizi de arıyan soran dostlarımız var,» dedi. Öteki, «Var ya» diye cevap verdi. «Baykuş kardeş gerçekten çok akıllıymış. Ondan bana yardım etmesini istediğimde kimlerin arkadaşı olduğumuzu sormuştu.»

Bay tilki bundan pek bir şey anlamadığından, «peki bu ne demek» diye sordu.

Baykuşun dediklerinin çok faydasını gören bayan tilki o kapalı sözü şöyle açıkladı: «Eğer dostlarımız olmasını istiyorsak önce kendimizin candan bir arkadaş olmamız gereklidir».

REHBER AMCA

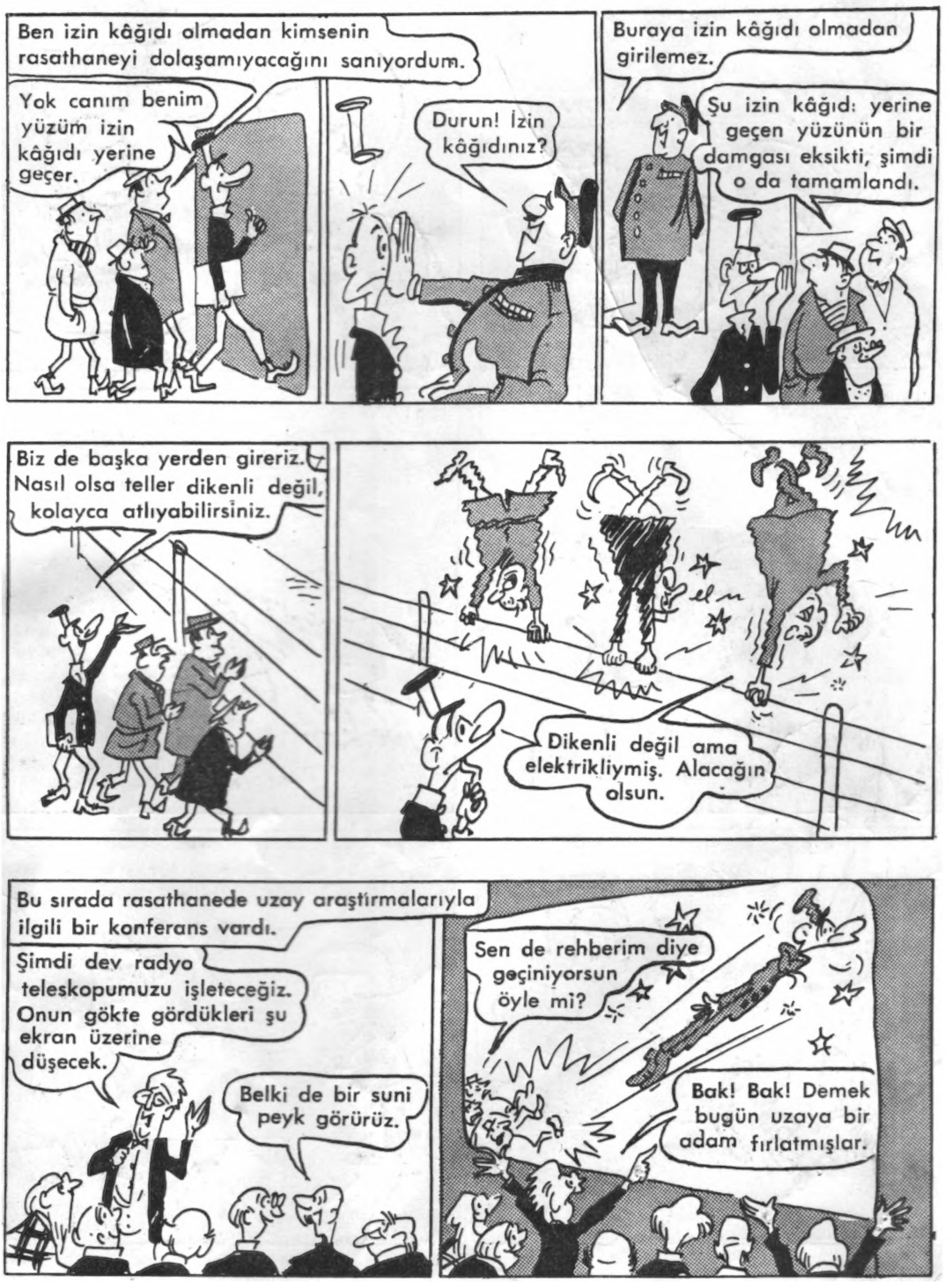
Ben izin kâğıdı olmadan kimsenin rasathaneyi dolaşamıyacağını sanıyordum.
Yok canım benim yüzüm izin kâğıdı yerine geçer.
Durun! İzin kâğıdınız?
Buraya izin kâğıdı olmadan girilemez.
Şu izin kâğıdı: yerine geçen yüzünün bir damgası eksikti, şimdi o da tamamlandı.
Biz de başka yerden gireriz. Nasıl olsa teller dikenli değil, kolayca atlıyabilirsiniz.
Dikenli değil ama elektrikliymiş. Alacağın olsun.
Bu sırada rasathanede uzay araştırmalarıyla ilgili bir konferans vardı.
Şimdi dev radyo teleskopumuzu işleteceğiz. Onun gökte gördükleri şu ekran üzerine düşecek.
Belki de bir suni peyk görürüz.
Sen de rehberim diye geçiniyorsun öyle mi?
Bak! Bak! Demek bugün uzaya bir adam fırlatmışlar.

ALEV'le ATEŞ

YAZAN ve ÇİZEN

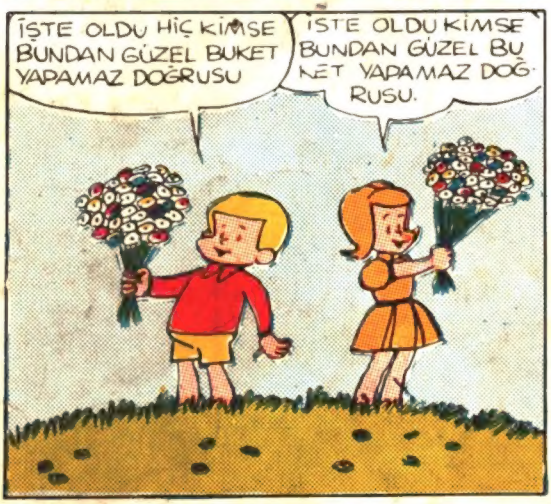

Doğan Kardeş Yapı ve Kredi Bankasının bir kültür hizmetidir.